

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

■ RØNSHOVED ■

HØJSKOLES AARSSKRIFT

Men immer det dages dog paany
hvor Hjerterne Morgen vente-

HØJSKOLEN VED FLENSBORG FJORD

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
1944

HISTORIENS LIVSLINIE

I det ældste nordiske Digt »Vølvens Spaadom« er der en Skildring af Verdens Gang, som de gamle Nordboer tænkte sig den. Først fortælles om Verdens Tilblivelse. I Begyndelsen var ej Sand eller Sø, ej svale Bølger,

*Jord fandtes ikke,
ingen Himmel,
Ginnunga-Gab var,
men Græs aldrig.*

Saa skabes Verden, og en Lyksalighedstilstand oprinder.

*Aserne mødtes
paa Idesletten — — —
Tavl paa Tunet
tit de leged,
intet de savned,
alt var gyldent — — —*

Men Syndefaldet kommer og i dets Køl vand det frygtelige Ragnarok:

*Vildt lever Verden,
Hor saa vide,
Hugtid, Hærtid,
halve Skjölde,
Vindtid, Ulvtid,
saa vælter Verden.*

Den frygteligste Kamp raser. Til sidst er Jorden ikke længere til at bo paa for Mennesker.

*Folk har ej mer
i Midgaard hjemme.*

Solen sortner og synker i Hav, de herlige Stjerner haster af Himlen, Røgskyer tildækker Maaneskiven, og Flammerne slaar op mod Himmelbuen. Men efter Ragnarok hæver Jorden sig igen — grøn af Vaaren. Paany bliver det skønne Tider. Igen mødes Aserne paa Idesletten, og Guldtavler skinner i Græsset. En herlig Sol straalr, mer end Solen, gyldne Tage i Gimle.

*Der skal det bedste
Folk da bygge,
og alle Dage
dejligt leve.*

Vølvens Spaadom afslører dybe Lag i Menneskesindet og lader os ane det kristne Syn paa Menneskeslægtens Vandring. I Begyndelsen var alt godt. Da levede Menneskene i Paradiset. Men Faldet kom, og siden er Mennesket paa bestandig Vandring mod det tabte Paradis, som det dybt føler, det engang skal finde.

*

Men Gang paa Gang viser det sig, at Mennesket i Selvforherligelse og Overtro paa egen Kraft vandrer mod et Blændværk. Gud og Satan kæmper om Jorden, og Satans Stemme er liflig. »Se,« siger han, »denne Jord, fyldt af Straaleglans og Mørke, tilhører dig, og du er dens.« Naar denne Stemme faar Magt, saa afskaffer Menneskene Gud og vil ved egne Kræfter virkeliggøre Paradiset paa Jord. Da fyldes de af en Fremskridtstro, der faar dem til at bygge Babelstaarne. Noget saadant oplevede vi i det 19. Aarhundrede. Menneskene beruste sig i Følelsen af egen Kraft. Menneskesnillet fejrede Triumfer som aldrig før. Det blev den almindelige Indstilling — udtrykt i forskellige »Ismer« — at Lyksalighedstilstanden var nær. Snart vilde Krige,

Grusomhed, Uretfærdighed, Nød etc. for bestandigt være afskaffede. En kendt Minister kunde i Maj 1914 paastaa, at Krig mellem civiliserede Folkeslag aldrig mere vilde forekomme. Paradiset skimtedes tæt forude.

*

Det gik helt anderledes. I Stedet for Paradiset paa Jord oplevede vi to Verdenskrige, den ene frygteligere end den anden. Fremskridtstroen fik sit afgørende Knæk og gav hos mange Plads for den sorteste Pessimisme.

Alligevel vil vi som kristne Mennesker ogsaa midt i Ragnaroks-Mørket fastholde vor Viden om, at Menneskene trods alt er paa Vandring fremover — ikke ad vore Veje, men som Gud vil det. Det var det, Kold uforglemmeligt lærte hos Grundtvig, at Gud Tiderne igennem planmæssigt fører Menneskeslægten fra den ene Sandheds Erkendelse til den anden, og derfor skal det hele til sidst ende med Menneskeslægten's Triumf over Død, Mørke, Kedsommelighed, Træthed, Tomhed og Øde. Har Historien sin Dødslinie, har den saaledes ogsaa sin Livsline. Den er vi med i, naar vi kæmper for Frihed, Sandhed og Ret. Er Guds billedet levende i os, saa vi ikke svigter vort Kald som Mennesker og Folk, da er vi med i Striden, der fører Menneskeslægten fremover, og da er vi visse paa Sejren, fordi Gud altid fører sin Sag igennem. Det er denne Historiens Livsline, vi bekender os til, naar vi i Fadervor beder: Ske din Vilje paa J o r d som i Himmel!

*

Guds Kværn mæler langsomt, og vort Øje rækker kort. Lad os derfor ikke forstirre os paa de større eller mindre Fremskridt. Maaske var det slet ikke Fremskridt, men Fald. Vi kan føle os trygge i vor Viden om, at Menneskeslægten vil naa sit Maal. Og det vi kun kan skimte her, det skal vi se i al sin Herlighed hinsides Død og Grav. Der i det genvundne Paradis vil den gamle Forjættelse opfyldes:

*Der skulde atter
underfulde
gyldne Tavler
i Græsset findes.*

Eller med Dagvisens Ord:

*Der stander en Borg saa prud og grand
med Gammen i gyldne Sale,
saa frydelig der til evig Tid
med Venner i Lys vi tale.*

Hvad de gamle anede, det er vor lykkelige Vished. Julebudskabet — kommet til Verden i den mørke Nat — fortæller os, at Mørket aldrig skal blive evigt. Hvor meget vi end trykkes ned af tunge Tider og Tanker, er vi dog Lysets Børn, og selv Mørket skal tjene Lysets Sag. Derfor skal vi nok igen erfare Sandheden i de skønne Linier:

*Naar Hjertet sidder mest beklemt,
da bliver Frydens Harpe stemt,
at den kan bedre klinge.*

Lad dette give os Lys i Sindet i en mørk og streng Vinter.

Hans Haarder.

HØJSKOLEN FYLDER 100 AAR .

SAMTALE MED SØREN FINK

(FEBRUAR 1944)

II Anledning af 100 Aarsjubilæet for den første Højskole i Danmark tager jeg ned til Rønshoved Højskole ved Flensborg Fjord og faar et Interview med Højskolelærer Fink. Fink bebor en hyggelig Lejlighed i en Elevbygning i Haven, og han indbyder mig gæstfrit til at komme indenfor og tage Plads i en af de magelige Stole.

Jeg spørger først: »Hvordan gik det egentlig til, at De fik Lyst til at blive Højskolelærer?«

»— — Joe, jeg har selv været paa Højskole, og der lærte jeg at lede Gymnastik, og dette var Anledning til, at jeg fik en Del med Ungdommen at gøre. Jeg ledede 10 Timer om Ugen det følgende Aar i tre forskellige Foreninger, og derigennem fik jeg altsaa Lyst til at tage et Arbejde op blandt Ungdommen; men først maatte jeg jo gennemgaa en grundig Uddannelse. Der kunde vælges mellem en Askov-Uddannelse, en Uddannelse paa et Seminarium og en Universitetsuddannelse. Askov-Uddannelsen blev straks forkastet, da den efter min Mening ikke kunde give det Grundlag, som jeg vilde have at arbejde videre paa. Seminarieuddannelsen vilde medføre, at jeg maatte have med en hel Del Fag at gøre, som der ikke blev Brug for; men Universitetsuddannelsen var for lang og for dyr, saa det blev altsaa til Seminarieuddannelsen paa det Seminarium, der var Højskolen nærmest, »Silkeborg«. De fire Aar gik meget hurtigt med Arbejde og med Dyrkelse af Kammeratskabet. Seminariet skiftede Ansigt i disse Aar, ældre Lærere rykkede ud, yngre Kræfter kom til. Blandt de ældre kan nævnes Forstander Vinther, den bedste

Ungdomslærer, jeg hidtil har truffet, og Filosoffen Ludvig Jensen; begge har præget over 1500 Lærere i den danske Folkeskole, Friskole og Højskole. Endnu inden Uddannelsen var afsluttet, havde jeg faaet Tilbud fra Ungdomsskoler og Højskoler; men jeg syntes ikke, jeg var færdig til at tage Ungdomsarbejdet op endnu, og jeg valgte derfor at tage en Plads som Realskolelærer i Aarhus, hvor der var god Lejlighed til at fortsætte Studierne med Højskolegerningen for Øje.«

»Hvordan var det at arbejde med den aarhusianske Ungdom?«

»Det interesserede mig at arbejde med de unge deroppe. Flertallet af Eleverne var fra 16—18 Aar og var fra alle Befolkingslag; men det var jo Eksamensskole og ikke den frie Skole, selv om jeg i mit Hovedfag Dansk ikke mærkede saa meget til Terperiet. Da derfor Forstander Haarder opfordrede mig til at tage med til Rønshoved Højskole ved Flensborg Fjord og derved blive Højskolelærer paa en sønderjydske Højskole, slog jeg til, omend ikke uden Betænkelse. Jeg syntes ikke, jeg var »færdig«, — nu ved jeg, at det bliver man aldrig. Den første Vinter som Højskolelærer var unægtelig spændende, de ydre Vanskeligheder var store, alle Elementerne syntes at ville modsætte sig det nye Arbejde, som Forstander Haarder tog op. Havet rejste sig og truede med at bortføre hele Højskolen. Vinteren blev den haardeste i de sidste 100 Aar, Vandmængden var katastrofal, og Foraaret udeblev; men alt dette tømrede kun Kaptajn, Mandskab og Passagerer fastere sammen, saa det blev trods alt en god Vinter. Nu er jeg i Gang med 5. Hold Elever, og jeg kan sige, at jeg er taknemmelig over at maatte virke i den Gerning, som for mig ubestridt er den bedste af alle. Det kan være lidt utilfredsstillende, at man ved saa lidt om Resultaterne; men Haab og Tro bærer oppe.«

»Hvad har Højskolen betydet for det danske Folk?«

»I Aar kan vi fejre 100-Aarsjubelæet for den første Højskoles Oprettelse. Den blev oprettet under Modstand fra mange Kredse i Landet, men er nu naaet frem til at blive

støttet og anerkendt fra alle Sider, ligesom den nyder en betydelig økonomisk Støtte; men direkte at sige noget om Højskolens Betydning for dansk Ungdom og derigennem for det danske Folk er vanskeligt, Statistikken kan ikke føre afgørende Beviser. Vi vil dog hævde, at den bl. a. var med til at sætte nyt Haab i et forknyt Folk efter 1864, at den har været med til at føre friske Bølger ind i Kristenlivet, i Ungdommens Idrætsbevægelse og i Andelsbevægelsen.«

»Har Højskolen stadigvæk en Opgave?«

»Der raabes i Dag fra flere Kanter paa Højskolen. Spørgsmaalet om den store, store Del af den danske Ungdom, der ikke kommer paa nogen Skole, efter at Folkeskolens Undervisning er forbi — det drejer sig f. Eks. om 60 pCt. i en By som Aabenraa — er meget aktuelt. En tvungen Ungdomsskole eller Arbejdstjeneste anser jeg for uegnet til at løse Opgaven, det vilde være stridende mod de grundfæstede Synspunkter om aandelig og personlig Frihed, som raader i Danmark, hvis vi vilde tvinge Ungdommen til en Undervisning, som var den imod, naar det er aandelige eller kulturelle Omraader, det gælder. Her har man uvilkaarligt peget paa Højskolen, og det er i hvert Fald rigtigt, at Højskolen kun kommer i Forbindelse med forholdsvis faa Kredse i det danske Folk.«

»Hvorfor har Højskolen vanskeligt ved at komme i Forbindelse med Byungdommen?«

»Vi har aldrig som den svenske Højskole faaet Tag i Byerne. Det hænger vel sammen med, at den svenske Højskole i højere Grad er en Undervisningsanstalt end en folkelig Skole som den danske. En Tid havde ogsaa den danske Højskole Forbindelse med Byungdommen igennem de arbejdsløses Besøg paa Højskolerne; men det var hovedsagelig den daarlige Ungdom, som her mødtes med Landboudommens Elite. Nu optager Højskolen kun de personligt tilmeldte fra Byerne, og de betyder ofte en stor Berigelse for Skolernes Arbejde, og det vilde være godt for Højskolerne, om de kunde komme i Forbindelse med mange flere af den Slags Elever; men jeg vilde tro, at den Skole, der skulde tale

til større Kredse af Byungdommen, maatte slaa af paa meget af det, som er den danske Højskoles egentlige Indhold, ikke mere saa meget paa det nationale som paa det kristelige, det er nemlig ikke Højskolens Opgave at komme Tidens kulturelle Krav alt for ivrigt i Møde, Højskolen vil noget andet og dybere end Kultur. Hvis Byungdommen alligevel svarer: »Det er Kultur, vi vil,« saa maa Højskolen blive staaende under sin Fane. Vi har vor egen Linje, og den holder vi fast uden derfor at trække os tilbage for at dyrke sur Kritik, hvor noget lever og rører sig. Vi følger med venlig Opmærksomhed enhver ærlig Bestræbelse for at komme Oplysningstrangen i Folket i Møde.«

»Hvordan er Højskoleungdommen i Dag?«

»I det sidste Aar har man jo ivrigt diskuteret Ungdommen som saa mange Gange før. De mest forskellige Synspunkter er fremsatte, fordi de paagældende som oftest kun kender en bestemt Gruppe af unge, det gælder ogsaa os Højskolefolk. Jeg mener, det er taabeligt at sætte sig hen og jamre over Ungdommen, den er ikke mere ussel, end den altid har været; det er en Misforstaaelse at tro, at den er særlig ivrig efter de daarlige Fornøjelser; men skal den undgaa dem, saa maa man byde den de gode. Jeg mener, at der hos de fleste unge er en Trang til at leve et rigtigt Menneskeliv, og det er jo ikke mindst Højskolens Opgave at imødekomme denne Trang ved at vise de unge Vejen til at blive levende danske Mennesker; det er ikke nødvendigt, at det bliver de unge bevidst, men at det sker. Højskolen maa lære de unge at føle sig forpligtede af noget, for kun det Menneske, som er forpligtet af noget andet og højere end sig selv, kan være moralsk. Det kan ikke nægtes, at en stor Del af den i Fritiden ubeskæftigede og sysselløse Ungdom ligner forkælede og mishandlede Børn uden Respekt, uden Overbevisning og uden Tro, bundne hverken af Fædrelandet eller Religionen og derfor lette at paavirke af den første og den bedste Agitator. De siges at høre med til Folket, men er i Virkeligheden kun en Masse.«

»Hvad er saa Deres Ønske for Højskolen i Fremtiden?«

»Mit Ønske for Højskolen i Fremtiden maa ganske naturligt være, at Højskolen i langt højere Grad, end det er Tilfældet, maa kunne komme i Forbindelse med stadig større Kredse af den danske Ungdom paa en saadan Maade, at de unge mærker, at det, der siges fra Talerstolen, bliver til Virkelighed for dem, saa det kan være med til at danne deres Personlighed. Oplysning gør det ikke; det er Aand og Vilje, der skal til.«

Poul Andersen.

SØREN FINK

20. JUNI 1914 — 11. JUNI 1944

Vi har haft dejlige Somre hernede, synes vi. Men der har lagt sig sorte Skygger baade over Sommeren 43 og Sommeren 44. Den 19. Maj 1943 blev Flensborg bombet, og snart rygtedes det, at en lille dansk Børnehave var blevet udslettet. Vi følte, at dette Slag ramte os alle, alle Danske.

Sommeren 1944 kom med sin Uvished, med Invasions-taler, Invasionsrygter og — Invasion. Vi kom i Gang med vore Sommerpiger, og selv om vi rent klimatisk oplevede kolde Dage — Solen og Smilet brød dog igennem. Da kom pludselig Søndag den 11. Juni.

Vi sad ved Kaffebordet i den private Spisestue Søndag

Eftermiddag og talte om dit og dat. Jeg husker, der var et ganske ligegyldigt Spørgsmaal, som Fink og jeg ikke var ganske enige om; men saa gik Tiden godt saa længe. Da vi havde rejst os fra Kaffebordet, gik jeg over Skolegaarden og ind i Gymnastiksalen. I Skolegaarden saa jeg lige et Glimt af Karl Buch. Jeg lagde Mærke til, at han havde skiftet Tøj. Han havde faaet et Par Plusfours paa. I Forbifarten raabte han et Par Ord til en Kammerat. Siden fik jeg at vide, at han havde handlet med Kammeraten om et Par Gymnastiksko. Handelen var ikke blevet afsluttet, men Buch havde sagt, at naar han kom tilbage efter Sejlturen med Fink, kunde de handle videre. Da vi siden saa Finks Værelse, kunde vi ogsaa se Finks Forberedelser til en rask lille Tur. I en Fart havde han klædt sig om til Sejladsen. I det ellers saa ordentlige Værelse var hans Tøj smidt over paa Sengen. Lige taget af og lige til at tage paa igen. Det kunde kun blive en lille Tur. Der var kun et Par Timer til Aftensmaden, og min Kone og jeg var ikke hjemme, saa Fink skulde nok være der. At være pligttopfyldende ogsaa i de smaa Ting, det var netop karakteristisk for Fink. Vi har kun godt at sige om vore Lærere, men Fink var nu en Streg foran i dette. Der er saadan noget som at deltage i Aftenkaffen og Aftensangen. Fink vidste, hvad det betød, og var der altid — hvis han da ikke hindredes af meget gyldige Grunde. — I Aften vilde han ogsaa være paa Pletten. Men ved Spisetid Kl. 18^{1/2} havde Fink endnu ikke vist sig. Pigerne ringede til os, der hvor vi var i Besøg. De var noget urolige, men jeg skal indrømme, jeg tog det ikke højtideligt. Jeg vidste, at baade Fink og Karl Buch var udmærkede Svømmere, og at Fink ogsaa var en udmærket Sejler. De havde vel haft et lille Uheld, men det skulde Fink nok klare. Søren kunde jo alt, som hans Søster sagde. Naar et eller andet skulde naas, og det ikke var til at naa, saa overtog Fink Føringen, og saa naaede vi det alligevel. Ene Mand havde han i April gaet og ordnet Stenhøjen med de mægtige Sten. Han havde klemt en Negl af ved det. — Det kendte vi ham paa, da hans Lig blev fundet. — Men det, Fink gik i Lag med, blev gennemført.

Ikke blot Stenhøjen, men mange andre Ting her omkring staar som Minder om Fink. Jo, han kunde alt. — Men Tiden gik. Klokken blev 20—20¹/₂—21—21¹/₂. Saa satte vi Eftersøgningen i Gang. Men ventede hvert Øjeblik at se Fink og Buch dukke op, lidt slukørede over at have voldt Ængstelse, men med et undskyldende Smil paa Læben og en Oplevelse rigere.

Hele Aftenen gik. Skibe med stærke Projektører afsogte Fjorden. Intet Resultat. Ikke det mindste Spor. Hele Natten gik. Og saa endte det, som alle ved: Den lille Tur blev til den store Rejse. Buch saa jeg aldrig mere, Fink først den 7. Juli paa Strandbredden ved Sønderhav. Der laa han — endelig engang hjælpeløs — men Legemet udtrykte endnu et sidste Kraffttag, var endnu ligesom præget af Energi. Buch blev fundet paa den tyske Side af Fjorden, Fink paa denne. Har de søgt at redde sig til hver sin Side? Har Fink først forsøgt at redde Buch, og er han derefter svømmet, saa langt Kræfterne tillod? Det vil vi aldrig faa Svar paa.

Søren Fink har fyldt sin Plads. Det gjorde han allerede som helt lille. Han blev født den 20. Juni 1914. Kort Tid derefter kaldtes Sønderjyderne til Verdenskrigens Fronter. Ogsaa hans Far blev indkaldt. Hans Mor har fortalt mig, hvor glad hun var ved at have sin lille Søn som Trøst i de lange Dage og Uger, Maaneder, Aar.... Søren saa en Dag et Billede i Avisen af nogle tyske Soldater — og sagde med et straalende Smil op til sin Mor: Der er Far! Det var det nu ikke, men hans Far havde samme Uniform paa, det var rigtigt nok.

En af Finks Søstre har i et Brev fortalt, at Søren som Dreng var stille og beskeden. Han kunde ikke rigtig gøre sig gældende i den store, støjende Søkendeflok. Men han havde altid tusinde Ting at pusle med, tusinde Hemmeligheder. Og saa var han sin Mors Dreng. »Mor maatte døje en Del, fordi hun ventede sig saa meget af Søren, ikke netop at han skulde naa til Tinderne, men at han skulde faa en Gerning til Velsignelse for andre. — — Søren hørte ikke til dem, der glimrer i en kritisk Søkendeflok. Men hvad han ikke kunde give os, gav han derimod vore Børn. De hang ved ham. Han længtes efter selv at stifte Hjem. Det skulde jo være sket nu til Efteraaret. — — Søren var alles Tjener, og saa havde han dog det hele i sin hule Haand.«

Familiens Billede af Fink passer saa udmærket til det, som jeg selv har faaet af ham. Jeg havde ham som Elev paa Askov Lærerkursus. Som Danskelev husker jeg ham særligt. Han var meget dygtig. En af hans andre Dansklærere, Seminarieførstander Morten Bredsdorff, har sagt til mig, at Søren Fink var den dygtigste Danskelev, han nogen Sinde havde haft. Det undrede mig ikke. Da Fink havde fuldendt sin Seminarieuddannelse, sagde jeg til ham: Naa, du blev da Nr. 1, men du fik alligevel ikke Udmærkelse! Fink svarede med et Smil: Nej, det gad jeg ikke! Svaret indeholdt tydeligt nok: Jeg kunde have faaet det, hvis det havde passet mig. Men ogsaa noget andet: Eksaminer er ikke det

afgørende for et Menneske og trods alt et skrøbeligt Grundlag for Bedømmelsen af et Menneskes Værd.

Kammeraterne var altid glade for Søren Fink. De beundrede og respekterede ham. Fink kunde være med i Arbejdet, og han kunde være med i Festen. Man kunde have fuld Tillid til ham. Han var altid loyal. Det var han som Lærer, og det var han som Ven. Det var maaske derfor, man altid følte sig saa vel i hans Nærhed.

Hans aandelige Indstilling vedrørende Menneskelivets dybeste og mest personlige Forhold var præget af Blufærdighed. Der gav han sig ikke helt. Paa det Omraade var der noget lukket hos den ellers saa ligefremme, aabne og glade unge Mand. At trænge ind i et Menneskes Gudsforhold er ikke tilraadeligt. Men jeg ved, at Fink paa det Omraade fulgte Vækstens Lov. Og jeg ved ogsaa gennem et Brev, som Finks Far har modtaget fra en Seminariekammerat, at Fink ikke saa nogen anden Mulighed for at faa Sammenhæng og Mening i Tilværelsen end gennem den kristne Tro paa Gud.

I Rønshoved Højskoles Aarsskrifter har Fink skrevet to Artikler, den ene om Henrik Steffens, den anden om Henrik Pontoppidan. I Grunden er de begge karakteristiske for Finks Højskolesyn. Steffens er Lynildsmanden, der forkyn-der den indre Verdens Suverænitæt, det gudskabte Menneskelivs Herlighed:

Saa er vil alle Kongebørn,
skønt fattige og ringe — —

Henrik Pontoppidan kommer med Virkelighedsprøven: Hvordan klarer du Hverdagen? For selv det mest aandsbaarne Livssyn bliver banalt ved at miste Kontakten med Virkeligheden. »Der skal du din Prøve staa«.

Klarest og mest direkte har Fink fortalt om Højskolen og sig selv i en Samtale, som en af Eleverne skrev som Stil sidste Vinter. Den er gengivet andetsteds i Aarsskriftet. Fink giver ogsaa der noget af Forklaringen paa, at han blev Højskolelærer. Det skyldtes dog nok først og fremmest hans

Hjem, og hvad han havde oplevet der. Men afgørende har ogsaa Forstander Vinthers Indflydelse været. Jeg tror nok, Vinther ubetinget var hans Forbillede i Litteraturundervisningen og i hans Kærlighed og Forhold til Litteratur i det hele taget.

Hvordan var Fink som Lærer? Hans Elever var meget glade for ham. Til at begynde med var det ligesom lidt vanskeligt for dem at komme ind paa Livet af ham, at forstaa ham. Der var andre Lærere, som var helt anderledes lette at gaa til. Men Fink fik altid Eleverne, naar vi kom lidt længere henad. Som Foredragsholder havde han endnu ikke helt Form paa sit Stof — hvad han ogsaa selv var klar over, og han sled gevaldigt med det. Som Faglærer var han ypperlig. Men naar Eleverne satte saa stor Pris paa ham, skyldtes det først og fremmest hans hele Personlighed. De vidste, de altid trygt kunde gaa til ham, og at han altid var parat til at hjælpe. Netop i Tjenersindet udfoldede han sin Personlighed, netop i dette Sind laa hans Vækst. Han naede som Lærer det store, at hans Elever gerne vilde være som han. Og det er noget af det smukkeste, der kan siges om en Lærer, og det fortæller, at hans Gerning lykkedes.

Vi synes, han blev afbrudt midt i sin Livsbane. Men vi ved, at bruger vi den rigtige Maalestok, er det ikke Løbets Længde, der er afgørende. Hvert af Menneskets Aldre har det saadan, at Livet kan leves helt, naar det leves i Tillid og Tro.

— — —

Da vi bad Søren Fink om at tage med os ned til Rønshoved, var han straks parat. Han gav os sin værdifulde Hjælp paa alle Omraader i de første vanskelige Aar. Vi synes ikke, vi kunde have undværet ham. Han var os ogsaa en Støtte i Kontakten med Egnen. Alle syntes godt om Fink. Ogsaa Haandværkerne, der byggede Gymnastiksalen, holdt af ham og havde stor Respekt for hans forbavsende Indsigt paa alle Omraader. Han bragte os tillige i Forbindelse og Samarbejde med sin udbredte og stærke Slægt og i nærmeste For-

hold til sit gode Hjem. I Skolearbejdet havde vi det tryggest tænkelige Samarbejde med ham, og vi holdt gensidigt saa meget af hinanden, at Misforstaaelser overhovedet ikke kunde opstaa. Vi er mange, der siger:

Gud gav os en herlig Gave i Søren Fink.

Fred med hans Støv. Hans Minde lyse for os paa vor Vej.

Hans Haarder.

JUDA RIGES UNDERGANG

For 2500 aar siden erobrede Nebukadnesar, Babyloniers konge, Juda rige og dets hovedstad Jerusalem. Det begyndte med Nebukadnesars erobring af egnene langs Middelhavet, og da Nebukadnesar derefter nærmede sig Judæa, underkastede kong Jojaqim sig og anerkendte hans overherredømme. Ægypten æggede imidlertid Juda til oprør og lovede væbnet hjælp mod Nebukadnesar, og efter 3 aars vassalforhold brød kong Jojaqim sin troskabsed mod Babel. Nebukadnesar svarede først med at sende plyndrende skarer af Juda riges naboer ind over landet, men i aaret 597 før Kristus kom han selv med en hær. Jojaqim var kort i forvejen død, og hans søn Jekonja var bleven konge. Nebukadnesar erobrede landet og belejrede Jerusalem, men i haabet om en billigere fred overgav kong Jekonja sig paa naade og unaade. Freden blev dyr. Kongen, hans mor og flere tusinde af de fornemste familier blev ført til Babylonien, og en del af det kostbare tempelinventory blev taget med som bytte. Endelig blev Sidqija gjort til konge, men han skulde i et og alt adlyde Nebukadnesar.

Der gik nu 10 aar, inden de afgørende begivenheder indtraf. Det var en meget spændt tid i den nære orient. Det mægtige assyriske rige var gaaet til grunde, og der stod kampe mellem Ægypten og Babylonien om den assyriske arv i Syrien. Juda rige havde samtidig oplevet en religiøs fornyelse. Den fromme kong Josija havde været en ivrig beundrer af profeterne, og han havde sat sig som sit maal at rense landet for det indtrængte hedenskab. I templet blev der fundet en lovbog, der var et udtryk for den rene mosaiske

lære, og kongen sammenkaldte nu folket og forelagde det loven. Efter oplæsningen lovede kongen og folk, at de vilde rette sig efter bogens bud, og der blev derefter foretaget en udrensning af hedenske lærdomme og skikke. En stor tillidsfuldhed til Gud og til hans velbehag med det rensede folk fyldte kongen og profeterne. Assyrien gik med raske skridt sin undergang i møde, og Juda rige følte sig ikke mere truet af denne verdensmagt; ogsaa dette blev udlagt som et tegn paa Guds fornyede omsorg for sit folk.

I aaret 609 før Kristus drog Ægyptens konge Neko med en stor hær gennem Palæstinas kystland for at tilrive sig sin del af byttet fra det hensmuldrende assyrerrige, og i den opstemte og fulde tillid til Guds hjælp, der nu efter gudstjensens reform maatte synes ham sikker, kastede Josija sig mod den ægyptiske hær. Josijas hær blev imidlertid slaet, og han selv faldt i kampen.

Josijas død fremkaldte stor sorg og en alvorlig anfægtelse hos de trofaste gudsyndere i folket. Og værre blev det, da Neko afsatte den konge, folket havde valgt til efterfølger efter Josija, og indsatte Jojaqim som lyd-konge under Ægypten. Dermed havde Juda rige mistet sin frihed og selvstændighed, og samtidig var de fromme, lovbundne jøders modstandere kommen til magten i landets indre politik. Jojaqim var en pragtelskende despot, og han begunstigede paa enhver maade den del af folket, der havde følt sig overanstrengt ved de høje religiøse og moralske krav, som fundet af lovbogen havde støttet de sande profeter i at faa gennemført i den forrige konges tid.

Disse ydre og indre begivenheder fik ogsaa indflydelse paa profeterne. De var alle bleven draget ind i tvivl og anfægtelse ved det nederlag, som deres tro paa folkets omvendelse og dennes betydning havde lidt. Gud var ikke ved disse anstrengelser fra sit folks side bleven folkets beskyrmer og frelser fra undertrykkelse og nød. Det havde alt sammen været forgæves, og flertallet af profeterne fulgte derfor folket i dets opfattelse af, at der derfor ikke var nogen grund til at opretholde den besværlige og meget kræ-

vende strengthed i liv og tro og sæder; det var meget klogere at indrette sig efter tidens forhold og krav og prøve paa at finde sig til rette med den stormagt, der var den mægtigste. Der var naturligvis ikke tale om, at nogen tænkte paa at svigte Israels Gud; man ønskede kun at indrette sig klogt og forsigtigt efter denne verdens forhold, og dertil maatte man vel kunne paaregne Guds støtte og hjælp; Gud havde jo ligefrem i de stedfundne begivenheder klart vist, at han misbilligede en dristig æventyrpolitik, og at han ikke krævede en overanstrengelse i en folkelig omvendelse, som blot førte til et meningsløst brud med tilvante religiøse sæder og skikke.

Under disse forhold kom profeten Jeremias til at staa mere og mere ene. Hans forkyndelse kunde ikke lempe sig efter tidens skiftende begivenheder; han stod ikke i disse begivenheders tjeneste, og han skulde derfor ikke fortolke eller forklare dem eller drage lære af dem paa den maade, at de var afgørende for folkets liv og fremtid. Afgørelsen for folket laa et helt andet sted end i selv disse begivenheder, hvor vældige de end mangen gang kunde synes at være for samtidens mennesker og folkeslag. Afgørelsen laa hos ham, der var disse begivenheders uindskrænkede behersker, og det var i hans tjeneste, profeten stod.

For Jeremias var der ingen tvivl om, at kong Jojaqim og flertallet af folket og profeterne ligefrem udnyttede de historiske begivenheder til yderligere frafald fra Gud, og at de gjorde dette, fordi de frygtede denne verdens magter mere, end de frygtede Israels Gud. Under denne verdens magtbeskyttelse var der mulighed for, at konge og folk kunde leve i forholdsvis ubemærkethed, og at de saaledes kunde fortsætte nydelsen af livets goder. Man skulde blot sørge for, at man stod paa venskabelig fod med den stærkeste, uden at man dog derfor behøvede at opgive noget af sit eget folkeliv. Den stærke havde magten, og han vilde altid bruge sin magt til ulykke og fortræd for dem, der paa en eller anden maade modsatte sig ham. Livet var et regnestykke, hvor den kloge regnede rigtigt og derfor fik fordelene paa sin side, og

den kloge var netop det menneske, der aldrig glemte, at i livets store regnestykke var den stærkestes magt altid generalnævner.

Da nu Jeremias i sine taler til folket fastholder, at folkets hele liv og fremtid udelukkende er og vil være bestemt af dets forhold til Gud som den eneste mægtige i alle folkelivets forhold, baade udad mod fremmede magter og indad mod al hedensk smitte, og at folket lige saa selvfølgelig er ganske uafhængig af enhver verdensmagt, saa maa kongens og folkets hengivelse under verdensmagten blive et nyt stort frafald fra Gud, som maa vække Guds vrede, og som kan faa ham til at fælde den endelige dom om folkets tilintetgørelse.

I begyndelsen af Jojaqims regering holdt Jeremias en stor tale i templets forgaard. Han lægger ikke skjul paa, at det koster ham selv den største lidelse at forkynde, hvad Gud har paalagt ham at sige til folket. Han har prøvet paa at bede for folket, men Gud har forbudt ham at gøre dette, og han har sagt til ham, at hans bønner ikke vilde blive hørt og langt mindre bøn hørt. Jeremias lægger heller ikke skjul paa, at han selv ikke kan forstaa eller forklare, at templet i Jerusalem, som var og er Guds bolig, nu skal tilintetgøres og jævnes med jorden. Men Gud har sagt, at saadan skal det ske, og derfor maa Jeremias forkynde det, som det er. Esajas havde i sin tid forkyndt, at Gud nok skulde vide at forsvare sin bolig i Jerusalem, Salomons prægtige tempel, og det havde vist sig, at verdensmagten paa den tid som med en hær af usandsynlig størrelse belejrede Jerusalem, intet havde formaaet, men efter en nats rædsler havde maattet hæve belejringen og var draget bort, for aldrig mere at vende tilbage. Hvorfor kunde dette ikke gentage sig? Paa dette spørgsmaal kunde Jeremias ikke give noget svar. Han kunde kun henvise folket til, at det paa alle omraader levede i aabenlys ulydighed mod Gud, og at Gud nu vilde fuldbyrde den dom over folket, som kun hans langmodighed havde hindret ham i at fuldbyrde for længe siden.

Denne tale af Jeremias vakte en storm af forbitrelse mod ham. Man beskyldte ham for grov gudsbespottelse, fordi han

havde talt mod templet og gudsdyrkelsen, og man gjorde opmærksom paa, at han havde talt mod historien og gjort sig til dommer over denne. Præsterne og de fleste af profeterne forlangte derfor Jeremias dømt til døden.

Saa vidt gik det alligevel ikke. Nogle kongelige embedsmænd gjorde opmærksom paa, at profeter i tidligere tider havde holdt lige saa dristige taler, uden at de var bleven straffede derfor. Man var bange for at gøre Jeremias til martyr; man valgte at svække betydningen af hans ord ved at lade ham gaa, med en forklaring om, at han var utilregnelig.

I aaret 605 før Kristus led Ægypten et afgørende nederlag i kampen mod Babylonien. Dette vakte uro og forførelse i Jerusalem. Der blev paabudt en faste og holdt en bodsfest, hvorunder oplæsningen af nogle af Jeremias' taler gjorde et stærkt indtryk paa folket. Kongen lod disse taler forelæse for sig, men uden at bevæges af dem. Han viste sin foragt for talernes indhold ved efterhaanden at kaste de læste blade paa ilden.

Kongen fortsatte derefter sin og flertallets politik. Da Nebukadnesar efter sejren over ægypterne erobrede de syriske stater og nærmede sig Juda rige, underkastede Jojaqim sig Babylonien. Nu var han vasal under Babel, som han før havde været det under Ægypten. Men i virkeligheden viste det sig umuligt i længden at balancere med held mellem de to stormagter, Ægypten og Babylonien, og før eller senere maatte en saadan politik føre til en katastrofe for det lille folk.

Som allerede nævnt indtraf katastrofen i aaret 597. Dog stod templet endnu efter dette aar, og byen var uskadt, og en skyggekonige sad i slottet, men alle forholdene var forvirrede eller tøjlesløse. Templet fyldtes med hedenske vederstyggeligheder, og falske profeter førte ordet, saa det var aabenbart livsfarligt for Jeremias, hver gang han forsøgte at tale til folket.

Kong Sidqija var en velsindet mand, der ikke var tilbøjelig til ogsaa at høre paa Jeremias, men han var en svag karakter, og han magtede paa ingen maade at hævde en be-

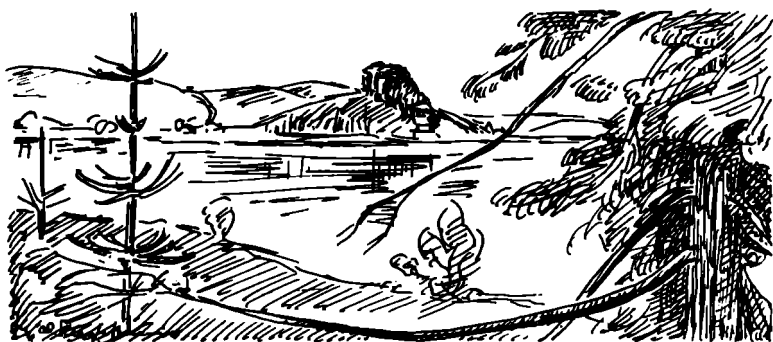
stemt og klar vilje mod al ugudeligheden og al uvæsenet. Han gik derfor med til at fortsætte den gamle politik med udvortes underkastelse, men indvortes misfornøjelse mod herskermagten, og omsider førte denne politik til, at Nebukadnesar følte sig foranlediget til at gøre en ende derpaa. I aaret 587 begynder babylonierne en belejring af Jerusalem. Jeremias forsøger at overtale konge og folk til overgivelse, men ingen vil høre paa ham. De falske profeter har beruset alle med deres tale om, at historien fra Esajas's tid nu vil gentage sig, og Gud vil atter frelse sit folk. Der indtræffer virkelig ogsaa en begivenhed, som synes at skulle give dem ret. Ægypten kommer med en stor hær for at hjælpe den lille forbundsfælle. Nebukadnesar maa hæve belejringen af Jerusalem for at drage mod ægypterne. Jubelen er ubeskrivelig i Jerusalem. Kun Jeremias staar udeltagende midt i denne glæde. Han forkynder kongen og folket, at babylonierne snart vil vende tilbage, efter at de har tilintetgjort den ægyptiske hær. Men dette er for meget for kongen og folket, og Jeremias bliver beskyldt for at være landsforræder, og han fængsles som saadan.

Kort efter vender Nebukadnesar tilbage og fortsætter belejringen af Jerusalem. Derved har Jeremias faaet ret, men hans forbitrede modstandere tvinger kongen til at fælde en dødsdom over ham, fordi hans ord, som de siger, kan gøre folket modløst. Jeremias kastes da i en med dynd fyldt cisterne for at dø af sult, men den onde samvittighed hos magthaverne tør alligevel ikke lade det komme til det yderste; Jeremias trækkes op af cisternen og sættes i fængsel.

I aaret 586 lykkes det belejrerne at skyde hul i Jerusalems mur og trænge ind i byen. Byen bliver nu helt ødelagt, og der bliver ikke sten paa sten tilbage af templet. Den sidste rest af Israels rige var gaaet til grunde.

Profeterne forkyndte, at Gud selv havde gjort det; ingen andre havde formaaet at gøre det.

Aage Møller
(i „Dansk Tunge“.)

GAVE OG OPGAVER

16. November 1944.

Naar man samles i denne Tid — hvad enten det er privat eller til Møder — saa er det ganske faa, men alt overskyggende Spørgsmaal, der optager Sindene, nemlig Spørgsmaalene om Krigens Afslutning, Europas Skæbne og vort eget Lands Stilling nu og i Fremtiden.

Ikke mindst samler vore Tanker sig om, hvorledes det skal undgaas, at Europa igen inden kort Tid skal kastes ud i ødelæggende Krige. Skulde det ikke engang kunne lykkes at skabe en varig Fred? Skulde det ikke kunne lykkes at faa jævnet de Modsætninger, der findes mellem Folkene? spørger vi.

Og her er det saa, at mange ser med Ængstelse paa Nationalfølelsens Vækst ikke mindst gennem de allersidste Aar. — Vi har set denne Nationalfølelse her i vort eget Folk — og vi har glædet os derved. Hele det danske Folk er jo blevet sig nationalt bevidst. I hvert Fald, naar vi lægger Tryk- ket paa *danske* — saa passer det vel. Vor nationale Eksistenskamp er rykket os saa nær ind paa Livet, at ingen kan holde sig neutrale. Men dette er jo noget, der gør sig gældende for næsten alle Folkeslag over hele Jorden. Nationalfølelsen har vokset sig saa stærk i disse Aar som vel sjældent

før. Sine Steder har den endogsaa udviklet sig til national Fanatisme. Og saa stærke er Modsætningerne blevet Nationerne imellem, at nogle er begyndt at spørge: Er det nu ogsaa rigtigt med denne stærke Understregning af det nationale? Er det ikke Nationalfølelsen, der Gang paa Gang kaster Folkeslagene ud i blodige Krige, der atter har navnløs Lidelse og Elendighed til Følge? Og er det ikke den, der hindrer eller umuliggør enhver Forstaaelse mellem Landene? Og er det saa ikke noget, vi bør bekæmpe og efter Evne søge at rydde af Vejen for *derigennem* at prøve at fremme den Samfølelse Nationerne imellem, som vi dog alle ser hen til som det store Maal.

Det er Spørgsmaal, som nok kan give een noget at tænke paa. Og da det er til at forudse, at disse og lignende Forestillinger vil rejse Hovedet, naar Krigen er forbi, saa er det maaske paa sin Plads at belyse den Tanke lidt nærmere: Hvorfor egentlig elske Land og Folk?

Men naar jeg formulerer Spørgsmaalet saaledes, er det ingenlunde, fordi jeg mener, der kræves Undskyldninger derfor af nogen Art. Heller ikke, at man for enhver Pris skal kunne give Begrundelser. I første Række er Fædrelandskærlighed vel noget, der ikke kan forklares. Det hører med til Urinstinktet i os. Er det ikke en Selvfølge, at vi danske holder af det Land, som er vort — det Land, som i Øjeblikket Efteraarstormen blæser hen over, og som ogsaa i andre Henseender Stormene saa ofte har hærget, men som altid paa ny igen har rejst sig og gavmildt og rundhaandet givet sin Rigdom og Grøde til vort Folk i Tusinder af Aar? Er det underligt, at vi gerne vil være trofaste mod det Land, som har givet os Sønnekaar, og som i Aarhundreder har dannet Baggrunden for vort Folks Liv i Medgang og Modgang, i Sejr og Nederlag, i Lyst og i Nød? Og skal der kræves Undskyldning for, at vi holder af det Sprog, som forbinder os, og hvori hele Folkets Levnedsløb ligger gemt, idet hvert Slægtled, hver Generation har afgivet sin Farve og sin Nuance til det?

Vi føler, at det kan ikke være anderledes. Vort Land er

lille, men det er vort. — Baandene, som binder os til dette Land, kan ikke løsnest eller rives over, uden at den enkelte bliver rodløs og visner. Folk og Land er helligt. Og de, der ønsker at blande den rene danske Luft med noget fremmed, naar kun til at forgifte deres egen Atmosfære. I Hverdagslivets graa Ensformighed kan undertiden de store Linjer svinde bort for vort Blik; men naar som i disse Aar Stormene klarer Udsigten, træder de frem. Og i disse Dage føler vi, saa stærkt som nogensinde, at vi bør staa Værn om vort ældgamle Land, der har været frit og uafhængigt i Aarhundreder.

Frit var Danmark i tusind Aar,
frit skal det stande i Nytds Vaar.

Ser vi ud over Landet, ser vi overalt de hvidkalkede Kirker rage op som noget særligt karakteristisk for det danske Landskab. De, der her omkring de ældgamle Mure sover den evige Søvn, har alle givet deres Bidrag til vor rige danske Arv — i Virksomheder, der sattes i Gang, i Jord, der blev inddraget til Opdyrkning, i Tanke, i Digt og i Tone.

Her maa saa heller ikke vi svigte. Vi forstaaer, at ogsaa vi har en Forpligtelse over for dette vort ældgamle Fædreland. At svigte her — at rive sig løs — skaber Tomhed, Ensomhed og Rodløshed.

Det kan altsaa ikke være Meningen, at vi ikke skal glæde os over det, der er os givet i vort Land, vort Folk og vort Sprog. Og det kan ikke være Meningen, at vi ikke ogsaa skal værne om det, om det saa er med vort yderste. For vi ved jo fra Historien, at den Sag kan ikke leve, som ingen vil dø for.

Og hvis vi vil vide, hvad det vil sige ikke at have noget Fædreland, saa behøver vi blot at læse Herman Bangs Bog: De uden Fædreland.

Herman Bang oplevede som Barn Krigen i 1864, og hele sit Liv levede han under Skyggen fra Danevirke og Dybbøl. Det var, dengang Undergangsangsten var ved at gaa mange Danske i Blodet: Kunde Danmark nu ogsaa bestaa, efter at

det var mishandlet saa frygteligt, og dets Omraade formindsket med en Trediedel? Ogsaa Herman Bang troede egentlig, at det hele var haabløst; men alligevel har Danmark aldrig haft nogen trofastere Søn end ham, og han blev ikke træt af at bevidne *det* Land sin Taknemmelighed og Kærlighed, som havde født ham og givet ham Del i sin Rigdom. — Og i Bogen: De uden Fædreland viser han, hvor meget rigere og lykkeligere de er, som har et Fædreland — er det end lille — fremfor dem, der intet har, ejer de saa end alt andet, Rigdom, Begavelse, ja, Geni. *Joan*, Hovedpersonen, har intet Fædreland, men hører hjemme paa de *forbandedes* Ø. For den, hvem Gud vil forbande, giver han ikke noget Fædreland.

Derfor bør vi skønne paa, at vi har et Fædreland, at vi ved, hvor vi hører hjemme. Og Spørgsmaalet, om vi bør være nationale og værne om vor Nationalitet, maa besvares derhen, at et sundt tænkende Menneske ikke kan andet.

Men vi vil gaa endnu videre og hævde, at det at være national er ikke blot en Rettighed, men det er tillige en *Forpligtelse*. Det er vor Pligt at holde vort Land i Ære og aktivt værne om vor Danskhed i Hjem, i Skole og i Kirke — og med Vaaben i Haand, naar det kræves.

Og det kommer af, at det at være dansk, det er ikke bare en Gave, men det er en Opgave. Det er vor Opgave at være danske og at bære det danske frem. Og ved vi ikke dette andetsteds fra, saa kan vi læse det ud af vor Historie.

Hvis vi tager og lader vort Blik glide tilbage over Danmarks Historie, saa ser vi det ejendommelige, at vort Land Gang paa Gang har været paa Afgrundens Rand — har været paa Nippet til at bukke under — ikke altid fordi Fjenderne var for overmægtige; men fordi en Selvopgivelsens Aand havde bredt sig i Folket.

Men i sidste Øjeblik er det blevet reddet paa en næsten mirakuløs Maade.

Sortest saa det vel ud i Middelalderen, da Kongsemnerne, Svend, Knud og Valdemar, indbyrdes stredes om Magten — til Glæde kun for vore fælles Fjender, Venderne, der af Hjertens Lyst hærgede paa vore Kyster. Det var i Sandhed

mørke Tider. Splittelse og Svaghed indadtil og overmodige Fjender udadtil.

Det var, som Danemarks Tid var omme,
som skulde Gudherrens Dom nu komme,
og Folk og Rige og Navn forgaa.

Men da oprejstes som ved et Mirakel nogle faa, som tillsammans rejste Riget: Valdemar, Absalon og Esbern Snare. Paa et hængende Haar undslap Valdemar den blodige Sammensværgelse i Roskilde. Haardt saaret i Benet flygtede han i Nattens Mulm og Mørke for at naa over til Jylland; men intet Skib var at opdrive. Omsider fandtes en lille Smakke, til hvilken han maatte betro sit eget og sine trofaste Led-sageres Liv. Samme Nat rejste sig imidlertid en Storm, som der ikke var oplevet Mage til i Mands Minde. 1500 vendiske Skibe led Skibbrud paa Hallands Kyst; men *denne Skude* — med Danmarks Lykke og Fremtid ombord — naaede lykkeligt sit Maal. Saxo, der fortæller herom, lægger ikke Skjul paa, at han anser det for et Mirakel, et Indgreb af højere Magter. Saa usikker efter menneskelig Opfattelse var Indledningen til den Storhedstid for Danmark, som nu op-randt.

Noget lignende gentog sig, da Niels Ebbesen rejste de jyske Bønder til Kamp mod de holstenske Grever. Ogsaa da var det Selvopgivelsen, der havde bredt sig. Ellers havde disse Smaafyrster jo aldrig kunnet kue det endnu store Rige.

Og det samme var Tilfældet i 1658—60, da Karl Gustav næsten havde erobret hele Danmark. Dengang var de, der skulde være Landets Værn — Adelen — udelukkende op-taget af egne egoistiske Interesser. Men i sidste Øjeblik vaagnede ogsaa da Folkets Vilje til at værgе om Hjem og Danskhed. Karl Gustav manglede kun lige København. Men da lagde Borgerne alt til Side. Alle tog Del i Forsvaret. Om det saa var Kvinderne,

saa bar de Gryder med sydende Beg,
det blev de Svenske saa haard en Leg.

Saaledes er der en mærkelig Rytme i vort Folks Historie. Det er, som om dette Folk ikke kan forgaa. Naar Selvopgivelse og Slaphed breder sig, kan det komme paa Afgrundens Rand. Men i sidste Øjeblik vaagner det, og naar det saa rejser sig til Værn om Danskhed og Frihed, saa afværges Ulykken, og Folket faar Lov at bestaa.

Det var ogsaa det, som Grundtvig havde faaet Øje for, og han troede fuldt og fast, at det hang sammen med, at det danske Folk havde en højere Opgave. Og saa længe vi blot ikke svigtede vor Danskhed og saaledes blev utro mod denne Opgave, kunde vort Folk ikke forgaa.

Derfor var det, at Grundtvig, selv i Nederlagstider, bevarede sin næsten urimelige Tro paa Danmarks Fremtid. »Det er min Tro, at hvad der end sker, saa vil Danmarks Rige bestaa, saa længe Bølgerne ruller,« sagde han efter 64. Ja, det var, som om han netop i de haarde Tider ikke kunde blive træt af at spaa en lys Fremtid for Land og Folk. — I 1848, da General Wrangels Tropper oversvømmede Jylland, var han en af de faa, som ikke tabte Hovedet. Da var det, han skrev sit Trøstebrev »til Danmark« — det Digt, som saa mange ogsaa i disse Aar har hentet Styrke fra:

Fæderneland,
som paa Afgrundens Rand
skal du blomstrende staa

Og:

Sort ser det ud;
men almægtig er Gud,
dine Fjender til Lands
er og Fjenderne hans.

Og dette kunde han sige, fordi han fuldt og fast troede, at vor Opgave laa i at være danske, og vilde nogen forhindre os i dette, saa fik de med en større at bestille, vel at mærke, naar vi da ikke ogsaa selv lod haant om denne vor Opgave.

Hvad der saa ellers er knyttet til denne vor Opgave som danske, det klarer sig vel først efterhaanden. Heller ikke det gamle Israel — Guds udvalgte Folk — vidste fra først af,

hvori *dets* Opgave bestod, selvom beaandede Personligheder undertiden dunkelt kunde ane noget derom. — Paa samme Maade er det med os. — Iøvrigt mente Grundtvig, at Opgaven nok hang sammen med vor Forstaaelse af Forbindelsen mellem vor Nationalfølelse og vor Kristendom — mellem Folkeliv og Kristenliv, altsaa med vor Forstaaelse af, at ogsaa Folkets Liv er af Guds Naade og til hans Ære. Ikke for ingenting er vort nationale Symbol blevet Korsflaget. Og Historien synes da ogsaa at vise, at de Tider, vi regner for de rigeste, det er netop de Tider, hvor Kirken og Kristendommen var med til at bære vort Folk. Det gælder Valdemars-tiden, og det gælder til en vis Grad ogsaa Opgangstiden efter 64.

Lad os tænke paa *det* i den Tid, der kommer. Men først og fremmest er Opgaven den at staa Værn om alt, hvad der er dansk og vort.

I de tunge Besættelsesaar, som nu er gaaet, — da Danmark som ingensinde før har været paa Afgrundens Rand, da har vi vel alle haft Øjeblikke, hvor vi tvivlede paa, at vi havde en Fremtid som Folk. Det var — ligesom i Middelalderen — »som Dannemarks Tid var omme, som skulde Gudherrens Dom nu komme, og Folk og Rige og Navn forgaa«. Det var som om Folket havde opgivet sig selv. En Materialismens Aand havde bredt sig. Maalet var blevet at have det rart.

Men ogsaa denne Gang har vi vel — som saa ofte før — faaet Henstand. Ogsaa denne Gang er vort Folk vaagnet og har set, hvad vi stod i Færd med at miste, og der er kaldt til Samling om den egentlige Opgave.

Og nu kan vel næppe nogen være i Tvivl om, at det atter skal blive Dag i Danmark. Den Enighed og Beslutsomhed, som præger det danske Folks Holdning, lover ogsaa godt for Fremtiden. Saa lad os da ogsaa staa Værn om den Danskhed, vi har været lige ved at miste.

Men den Fare, som den stærke Nationalfølelse rummer, og som vi omtalte i Begyndelsen? Ja, den er der. Men den forsvinder ikke, fordi vi lader, som om de nationale For-

skelle ikke findes. For det gør de. Den forsvinder heller ikke, selv om vi prøver at rydde Nationalfølelsen til Side. For det kan vi ikke. Men Faren kan kun afværges derved, at vi lærer den samme Respekt for andres nationale Egenart, som vi kræver for vor, og ved at andre lærer den samme Respekt for vor nationale Ejendommelighed, som de med Rette kan kræve for deres egen. Men denne Respekt for andre lærer vi dog vel lettest der, hvor vor egen Kærlighed til Land og Folk er vaagen.

Georg Langkjær.

*Verdens-Urværkets Tandhjul lidet os agter —
lykkelig den, der betror sig til himmelske Magter!*

For et halvt Aarhundrede siden varetog den kendte Fysiker Poul la Cour Naturfagene paa Askov Højskole og gjorde det paa en efter sagkyndiges Sigende genial Maade. Alligevel skal det nok passe, at hvad de endnu levende af hans Elever mindes fra hans Timer, er de faa Øjeblikke, hvor et kristeligt Vidnesbyrd trængte sig frem paa hans Læber. Netop: trængte sig frem; for det var ikke hans Bestilling at prædike, var vist egentlig heller ikke hans Hensigt, men engang imellem nødte Aanden ham til at tale, og saa virkede hans Ord med en egen uimodstaaelig Magt. Dengang var det jo Mode i København at køre Naturerkendelsen op i Kamp mod Kristendommen, men her forligtes de velsignet med hinanden.

Det var i de Aar gængs, at Litografier af mere betydelige grundtvigske Ordførere bragtes i Handelen, altid forsynede med et Motto, i hvis Lys den paagældende ønskede sit Liv og sin Gerning betragtet. Under la Cours Billede stod disse to, aabenbart af ham selv fabrikerede Linier:

Verdens-Urværkets Tandhjul lidet os agter —
lykkelig den, der betror sig til himmelske Magter!

Meget sagde disse Ord ganske vist egentlig ikke en Ungersvend med Borgerskab i det danske Lykkeland fra Aarhundredskiftet udover den negative Oplysning, at Digter var den gode la Cour ikke; men de efterlod en Brod i Sindet, som blev ved at øve sin Virkning, indtil de ændrede Forhold

omsider skabte den fulde Klarhed. Et Slags Mellestadium udgjordes af nogle Gaadeord, som Jakob Knudsens Højskoleforstander Meyer udtalte i »Gæring — Afklaring« angaaende den tit letsindige Omgang med Salmelinien: »Alt staar i Guds Faderhaand«. I Guds Faderhaand staar Tingene først, sagde denne folkelige Vismand, naar vi har lagt dem der og bedt Gud raade med dem. Ellers er de i Skæbnens Vold og udfolder sig efter dens uransagelige og ubarmhøjertige Love. Meningen skulde altsaa være den, at vi fra Naturens Haand er født ind i en aarsagsbestemt Sammenhæng, der handler med os ikke efter Guds Vilje og, naar det kommer til Stykket, heller ikke efter vor Vilje, men efter sin egen Vilje og derfor førende frem gennem Synd og Afmagt til Død. Saadan er de Vilkaar, som efter Naturens Lov er lagt os paa, og under dem maa vi skikke os, indtil vi, belærte af Nøden, finder hen til Gud og giver det altsammen i hans Haand, for at han kan omskabe alt det, som er tænkt ondt, til Sjæleføde.

Altsaa: Verdens-Urværkets Tandhjul drejer kæmpemæssigt rundt og rundt, uden at agte paa, hvad Skæbne dets glubende Tænder bereder arme Mennesker. Der kan være Perioder i et Menneskes Liv eller i et Folks Historie, hvor Tandhjulet venskabeligt gaar udenom os og vore helligste Goder; saa kan det faa Karakter af at være et Slags Lykkehjul, malende intet andet end Guld og Glæde. Saa ser Mennesket beundrende paa denne mageløse Indretning og lovpriser den som et Værk af Guds Godhed og Visdom. Netop saadan tog Situationen sig ud, da la Cour satte sine uhyggeligt verdenskløge Linier sammen. De blev som en Slags Spaadom om, hvad ske skulde. Og naar vi nu efter et halvt Aarhundredes Forløb læser dem om igen, og med den Eftertanke, som baade Aarene og Begivenhederne skænker, lukker de sig op i deres fulde Dybde. Man maa være taabeligere og letsindigere, end et Menneske har Lov at være, for ikke i det Herrens Aar 1944 at høre Verdens-Urværkets Tandhjul ubarmhøjertigt slide sig afsted gennem levende Menneskeskæbner, æltende dem til en blodig og uigenkendelig Masse.

Nu er alt dette det uomstødeligste af alt, og Spørgsmaalet, vi dagligt tumler med, er dette: nytter det under disse Kaar at »betro sig til himmelske Magter«. Formaar de noget? Jo, la Cours i sin Tid dunkle Ord er visselig nu af en forfærdende Aktualitet.

Nu var det jo kun Letsind, naar selv kristne Mennesker dengang havde svært ved at lodde Dybden. Hvordan de ydre Kaar saa ellers arter sig, udspiller der sig altid paa Menneskets indre Front et Drama, som uundgaeligt bliver til Tragedie, om vi ikke, mens Tid er, i Troens Vovemod betror os til himmelske Magter. Skæbneordet fra den gamle Pagt: »Hvad et Menneske saar, det *skal* han høste« er i fuldeste Gyldighed, hvor meget Guld og Glans Livskværnen ellers tilmaler os. Og da vi alle saar Hvirvelvind, skal vi alle høste Storm. Eengang plukkede vi i Ungdoms Letsind Lykkens Roser røde, og erfarede det siden, hvor grumt der maa bødes for det, som dog kun var en stakket Glæde. Maaske bjærges man sig megen Gods og Guld, megen Ære og Magt, megen kødelig Lyst ud af Levnedsløbet, men hvad gavnede det altsammen, naar et Menneske gik i Løbet. Og tilsidst rinder hele Herligheden ud i Døden, den vanskelige Død. Jo, ogsaa i saakaldte Lykketider øver Verdens-Urværkets Tandhjul sin nedbrydende Gerning, og der er ikke Frelse gemt i andet end dette jævne og dagligdags Husraad, at betro sig til de himmelske Magter og modtage deres Tilsagn om Syndernes Forladelse og evigt Liv.

»Lykkelig den, der betror sig til himmelske Magter!« Men lad os ikke vente jordiske Mirakler, øvede ovenfra til vor Gavn og Glæde. Verdens-Urværkets Tandhjul gaar sin aarsagsbestemte Gang og paafører os den Fremtid, som vi har beredt os selv gennem den Fortid, der er vor. Den vildfarne Søn maatte ogsaa efter Hjemkomsten til Faderhuset føje sig under de Skæbner, han havde paaført sig selv. Kristeligt var han frelst gennem Ordet om Syndernes Forladelse, men menneskeligt var meget gaaet i Stykker, som aldrig kunde heles. Og kun en forvoven Digter kan i Kraft af sceniske Trolddomskunster indlade sig paa at sætte Dødens Lov ud

af Kraft. Den har sin ubønhørlige Gyldighed paa denne Jord. Er vi kommen af Støv, skal vi blive til Støv. Og som dette gælder i det enkelte Menneskes Tilværelse, saadan ogsaa, naar de store Skæbner ruller hen over Jorden. Hver Gang man i disse Fortvivlelsens Maaneder lukker sin Radio op, hører man lige ind i sit Hjærte en sivende, dryppende Lyd fra Verdens-Urværkets Tandhjul, som i hvert Minut maler noget, som var levende Mennesker, til en uigenkendelig Grød af Kød og Knogler. Ingen hvide Engle sorterer dem fra, som har betroet sig til himmelske Magter, til en blidere Skæbne. Nej, Tandhjulet hører denne Jord til og gaar først i Staa med den. Formaar de himmelske Magter nogetssomhelst, maa det altsaa gaa i Retning af at bevare vor Sjæl, og dermed vort Jeg, gennem alle Rædslerne, gennem Synden og Døden, ja maaske endog at uddrage Sjæleføde af alt det, som udgik fra denne Verdens Fyrste og af ham var tænkt til Menneskers Fordærv.

Ja netop dette, og hverken mere eller mindre. Er der nogen, som i den Anledning føler sig brøstholdne, maa de sige sig løs fra al Omgang med de himmelske Magter og klare sig ene og alene med Tandhjulet. Men først burde de dog bekende, at Aarhundreder igennem har Mennesker naaet, ikke blot frelste, men jublende glade gennem alle Trængslerne, alle Tandhjuls-Kvalerne, blot fordi de daglig betroede sig til de himmelske Magter. I skal ikke være bange, siger Jesus etsteds, for dem, der kun kan slaa Legemet ihjel; nej frygt ham, der kan gøre det af med baade Legeme og Sjæl i Helvede; dette heroiske Ord, der skulde synes at ligge over menneskelig Evne, har Millioner og atter Millioner efterkommet, og det ikke blot blandt Aandens Stormænd, men de mindste smaa i Gudsriget. I den store Stil ser vi Luther overgive sit Liv og alt sit til Tandhjulets Behandling. Lad det blot fare i Guds Navn, naar vi beholder Guds Rige og dets Herlighed. Og i den beskedneste Stil har kristne Mennesker i dette Land lagt sig til Hvile i Døden, visse paa, at Gud tvang den til meget mod sin Vilje at oplukke Døren til Himmeriget. Og da sidste Gang Tandhjulet

masakrerede danske Mænd, kunde sønderjydske Karle i Flanderns Løbegrave synge ud af den Guds Fred, som gør rolig midt i Vaabenbrag. Jo, ogsaa kristne Mennesker skal op over Golgathas Bakke og opleve dens Rædsler, og mange tror, at nu har Guds store Modstander vundet Sejren. Men Gud lurser ham altid Paaskemorgen. Jo, la Cour havde Ret: Lykkelig den, som betror sig til himmelske Magter!

Oscar Geismar.

ARBEJDETS BETYDNING

Da Mennesket havde syndet ved at spise af Kundskabens Træ, blev der sagt til Manden: Fordi du har gjort dette, »skal Jorden være forbandet for din Skyld, med Møje skal du skaffe dig Føde af den alle dit Livs Dage; Torne og Tidsler skal den bære dig, og Markens Urter skal være din Føde; i dit Ansigts Sved skal du spise dit Brød, indtil du vender tilbage til Jorden — — —«.

Her blev Arbejdet lagt paa Mennesket som en Byrde. Jorden skal bære Torne og Tidsler. Arbejdet er forbundet med Vanskeligheder, som vi stadig skal slaas med. Mennesket er faldet og har syndet, og Straffen derfor er Arbejdet. Det er det første, vi faar at vide om Arbejdet: Det er en Straf og Byrde, der er lagt paa Mennesket. Men samtidig ved jeg dog, at der er mange Mennesker, der har oplevet Arbejdet som en stor Rigdom i deres Liv. Altsaa Arbejdet er en Forbandelse, der er lagt paa Mennesket, men det kan blive til en Velsignelse.

Ofte tænker vi vel ikke paa, hvad Arbejdet betyder for os. Det er bare en Nødvendighed for at vi kan faa vort Behov til Livets Ophold, og vore Tanker bliver beskæftiget; Lediggang er som bekendt Fandens Hovedpude. At Arbejdet skal være en Lykke for os, tænker vi maaske mindst af alt

paa, og det bliver det i mange Tilfælde heller ikke for Mennesker.

Den, der har en stærk Videbegærlighed og bruger sine Evner og Kræfter til at vinde Kundskab, vil engang opleve, at øget Kundskab gav øget Smerte. Og den, der bruger sine Tanker og sin Haand udelukkende til at vinde Rigdom, vil ogsaa engang opleve, at Frugten af Arbejdet var Tomhed. Hvad har jeg naaet med al min Stræben? Den er ikke blevet belønnet!

I den gamle Beretning om Moses fortælles der, at Moses en Dag gik blandt sine Landsmænd, Israelitterne, der var Trællefolk i Ægypten, og saa ser han, at en Ægypter pryglers en Israelit. Vreden kommer straks op i Moses; han føler, at det er en Landsmand, der er i Nød her, og han farer paa Ægypteren og dræber ham. Dette medfører, at Moses maa gaa i Landflygtighed. Moses handler ud af Samhørighed med sit Folk, men Handlingen fører ikke til noget Resultat. Og før Moses kan naa et Maal med sit Arbejde, skal han opleve een ganske bestemt Ting, og den oplever han ved den brændende Tornebusk. Her blev der sagt til ham: Du skal føre Israelitterne ud af Ægypten. Her faar Moses sit Kald. Det var denne Oplevelse i Forholdet til Arbejdet, vi alle skulde have i vort Liv.

Moses kommer med mange Indvendinger: han er bange for, at han ikke kan, det er vist en umulig Opgave. Moses tvivler, ikke paa sig selv, men paa Gud. Han tør ikke tro, at naar Gud har sagt til et Menneske: Dette skal du gøre, saa giver Gud ogsaa Mennesket Kræfter til det.

Naar Mennesket faar sit Kald, saa vil det gaa, som det gik i Moses' Liv, at fra den Dag bliver der Retning i Arbejdet. Arbejdet er ikke længere tilfældige Slag i Luften, men det stiler mod et bestemt Maal.

En Mand vilde undersøge, hvilket Forhold Mennesker stod i til deres Arbejde, og han gik først til en, der havde sit Arbejde ved en Højovn; han havde et ubehageligt, strengt og ensidigt Arbejde, og da han blev spurgt: Hvad betyder

Arbejdet for dig? saa svarede han: Arbejdet — det er et Helvede!

Manden gik til en Linsesliber, altsaa en, der har et let, men maaske noget ensidigt Pillearbejde. Og paa Spørgsmaal: Hvad betyder Arbejdet for dig? svarede denne Mand: Arbejdet er en Nødvendighed. Manden gik til et Par Mennesker, der havde deres egen Landejendom, og da de blev spurgt: Hvad betyder Arbejdet for jer? svarede de: Arbejdet er en Velsignelse!

Der kan lægges meget ind i denne lille Anekdote, man kan faa den til at sige noget om, hvor det er mest naturligt for et Menneske at arbejde, men hele det sociale Spørgsmaal maa jeg i denne Forbindelse lade ude af Betragtning.

Landmanden fandt Velsignelse i Arbejdet, men det var ikke, fordi han var Landmand, for man kan udmærket som Landmand føle Arbejdet som et Helvede. Der er vist kun een Maade, paa hvilken man kan finde Rigdom i Arbejdet, og det er, hvis man vil hjælpe andre med sit Arbejde.

Maaske dette lyder, som om jeg har fjernet mig fra al Virkelighed og Fornuft, men det er dog ikke Tilfældet. Den Mand og Kone, der havde deres Bedrift derude paa Landet, og som svarede, at Arbejdet var en Velsignelse for dem, har sikkert haft et Par Smaabørn, der legede lidt borte fra deres Arbejdsplads, og det var disse Børn, de arbejdede for; det var dem, der skulde have Frugterne af deres Arbejde. De havde Glæden ved at se deres Børn vokse op, for deres Skyld vilde de gerne bære Arbejdets Byrder, kæmpe mod Torne og Tidsler, ja, de var rede til at slide sig op for deres Børns Skyld. De handlede ud af Kærlighed, og det var den, der bar dem gennem alle Byrder, det var den, der gav Mening i deres Møje og Besvær. Mange, der har taget et Arbejde op blandt syge eller fattige, i Samfundets Tjeneste, blandt Børn eller unge, føler naturligvis ganske det samme. For dermed er Frugten af deres Arbejde ikke forbi med deres sidste Aandedrag, men vor Gerning kan leve videre efter os.

Hvor Mennesker paa den Maade tager fat paa deres Arbejde af Kærlighed, mærker de ikke Torne og Tidsler rive

og stikke, men de giver sig gerne i Lag med Vanskelighederne. De vil hellere forløfte sig end slet ikke løfte. Arbejdet er ingen Byrde, men en Velsignelse, det er gennem det, de kan hjælpe dem, de har Kærlighed til.

Naar vi staar i dette Forhold til vort Arbejde, da er Betingelserne til Stede, for at vi kan komme til at leve »et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord«, et Liv, vi finder Glæde i, have Øje for alt stort og skønt henede og være velbekendt med de dybe Længsler, der kun lader sig tilfredsstille af Glans fra Evigheden.

Johs. Hvid.

GYMNASTIKKEN I DANSK UNGDOMSOPDRAGELSE

Tale ved Indvielsen af Rønshoved Højskoles nye Gymnastik- og Festsal 16. Marts 1944.

Middelalderen er de skarpe Kontrasters Tid. Lyset og Mørket tager Livtag. Det er Gud og Satan, der kæmper om Verden, siger Kirkefaderen Augustinus. Men de kæmper ikke blot om Verdensherredømmet. De kæmper om hvert eneste Menneske og i hver eneste Menneskesjæl. Det er Kampen mellem Liv og Død. — Gang paa Gang opdager vi, at denne Kamp ikke blot er et tidsbestemt Opgør, nej, den er Historiens Indhold, føres til alle Tider, ogsaa i Dag.

Da Kold i sin Tid skulde redegøre for sin Højskoles Opgave, placerede han den midt i denne Kamp. Hans Skole

skulde ruste Mennesker til at kæmpe for Livets Sag mod Døden. Han pegede paa Rødding Højskole som et Fort i den nationale Kamp, og paa Hindholm Højskole som optaget af Kampen for de smaa, altsaa af den sociale Kamp. Kold vilde ikke underkende Værdien af Kampen paa disse Omraader, men det, man dér bekæmpede, var dog kun Dødens Virkninger, ikke Døden selv. Det var Kampen mod selve den store Fjende, mod Døden selv, hans Højskole skulde føre, og det var her, Sejren frem for alt skulde vindes.

Vi maa give Kold Ret i, at Kampen mellem Liv og Død er den vigtigste og væsentligste af alle. Men vi maa ogsaa se denne Kamp bag Hævdelsen af nationale og sociale Rettigheder. Kampen for de smaa maa ikke ses ud fra det Syn, at Livets egentlige Værdier er de materielle. Sker dette, forvanskes Kampens Maal. Det er vigtigt, at berettigede økonomiske Krav opfyldes. Den stærke maa ikke undertrykke den svage. Men den svage maa ikke glemme, at Maalet ikke er naaet med »Sulet paa Bord«. Glemmer han det, da bliver hans Sejr hans Nederlag.

Og den nationale Kamp. Det er ikke en Kamp, der som sit Grundlag har Hadet til andre Nationer. Det er en Kamp, der banlyser Uret og stiller Krav om Ret til Menneskeliv. For os er Sagen klar. Vi kæmper ud fra det gamle Syn, at danske Mennesker maa leve Livet paa Dansk for at blive rigtige Mennesker, altsaa ogsaa nationalt værger vi os mod Dødens Favntag og søger at fravryste den Bytte. Men vi ved ogsaa, at i denne Kamp om Sindene er kun Frihedens Vej farbar. At ville tvinge Mennesker i aandelige Forhold er Synd mod den Helligaand.

— — —

Jo, den gamle Kamp raser endnu. Ogsaa nu kæmper Djævelen med Gud om Verden og i Menneskesjælen. Og Djævelen bruger farlige Veje.

Vi indvier i Dag en ny Gymnastiksal. Vi er glade for, at vi derigennem faar et Redskab i vor Ungdomsopdragelse. Men vi er ogsaa ganske klare over, at Maalet ikke er naaet med en fysisk veltrænet Ungdom. Gymnastikken maa ikke

have Maalet i sig selv. Blot Dyrkelse af Kroppen er den sikre Vej til Undergang, og den giver en ganske falsk Forestilling om, hvad Holdning, Rejsning og Karakter er. Sporten maa i Almindelighed være en Fritidsbeskæftigelse, men aldrig Tidsfordriv. Den maa som alt, der er noget værd, være Aandens Tjener, sætte Personligheden fri, ikke ensrette. Vi skal nok staa ret i en Gymnastiksal, men den enkelte skal gennem Tugten over sit Legeme frigøres til at gøre sin Indsats efter sin personlige Linie, og som Kravene stilles til ham. Gennem Gymnastikken skal den unge opleve den Selvforglemmelse, der skal løfte og bære Hverdagen. I Gymnastiksalen skal Idealiteten frigøres, og Begejstringen forløses. Her skal den unge i Sandhed opleve, hvad det er at være ung.

Den unge skal ligne Billedet af den hellige Kriger, som vi kan se paa de gotiske Domkirkers Portaler, f. Eks. paa Kathedralen i Reims. Han staar der med noget af Jomfruens Renhed over sit Aasyn og med hele sin Mandigheds Fasthed. Omkring sig har han Kathedralens Stræbepiller, der taler om Menneskets Længsel mod Gud. I hele Rækker staar de der, de unge Fyrster, alle forskellige, alle slanke og elegante, de fleste i lange Kjortler, enkelte ogsaa i Rustning og med Sværdet foran sig. De staar der som hvilende Støtter, de drømmer, de tænker. De har Sejrens Ord paa Læberne, og den mest samlede Energi koster dem ingenting. Hele deres Legeme udtrykker den guddommelige Dyd ikke at frygte noget. Det giver Mod uden Grænser, Mod vendt til Handling.

De græske Ynglinge er ofte blevet fremhævet som Sportens ideale Typer. Men jeg synes ikke, de slaar til. Nej, de unge Fyrster paa de gotiske Kathedraler, de er værd at ligne. De er paa Højde med det, vor Tid kræver.

Uvidende kan mene, at der over Gymnastikken er noget uvirkeligt. Man laver dog ikke Gymnastik, naar man staar bag en Disk, pløjer, sidder over sit Skrivebord etc. Men det er ikke anderledes med Højskolens andre Fag. Kold fortalte Verdenshistorie, Ludvig Schrøder Myter, Trier om Jødefolkets Historie, Alfred Poulsen om Grækenland. Hvad havde

alt dette med det praktiske Liv at gøre? Resultaterne viste det. Det var netop det praktiske Livs Mænd, der kom fra Højskolens Bænke. De var netop besjælet af Modet til Handling, og der skabtes Danmarkshistorie i deres Spor. De havde oplevet en Vækkelse, der lod dem se Opgaverne og gav dem Kraft til Indsatsen. Og det store Maal — ja, det var ligetil, som det er i Dag:

Danmarks Frelse.

En kendt Historiker bruger om Tiden omkring 1914 følgende Ord:

»Nu lægger der sig en sort Sky over Europa. Og naar den er borte igen, vil Nutidens Mennesker være borte, forsvundet i Fortids Nat, i Evighedens Dyb, en dunkel Saga, et blegt Minde, et svagt Rygte....«

Ja, vi har omsider opdaget, at Skyen ikke forsvandt med 1918. Tværtimod. Er den ikke tættere nu end nogensinde? Haarde Tider har vi døjet, og haardere staar nok foran os. Men vi ved ogsaa, at det afgørende er ikke, hvad der kommer, men om vi kan bære det, der kommer.

Det er det, vi skal opdrages til i disse Aar, til at være Riddere uden Frygt og Dadel. Hertil skal ogsaa Gymnastikken som et Led i Højskolen hjælpe os.

Der er meget, der falder i Grus i disse Tider. Ikke blot af ydre Værdier. Der er ogsaa en europæisk Arv, der er ved at smuldre. Den vil vi gøre vort til at løfte. En Menneskerettens og Folkerettens Arv. En nordisk Arv.

Hans Haarder.

— — MORGEN VENDE

Mens Digteren St. St. Blicher var Præstegaardsforpagter hos sin Fader, besøgte han de historiske Minder i Jelling, og der er et Minde om dette Besøg i et Digt, han skrev 1817, og som han har kaldt »Natten paa Jellinghøje«. Digtet fylder 28 Sider og er dystert og tungt i Stemningen.

For det første er Naturstemningen, der præger Digtet, tung og mørk. Dette hænger sikkert sammen med, at Blicher paa den Tid, da han skrev dette Digt, endnu er stærkt optaget af de gamle Ossianske Digte, hvis Beskrivelser af vild, forreven Natur, oftest maanebelyst og hærget af stærke Storme, havde en mærkelig Magt over ham. Det er i Stil med Tonen i Ossians skotske Naturmalerier, naar Blicher i sit Jellingdigt lader Stormene hyle om Højene, og det er slet ikke en Kritik af Landbruget paa Jellingegnen, naar Blicher lader de gamle Kongehøje løfte sig blandt Marker med Tidsler. I en Tiltale til Gorm den Gamle i Højen hedder det i Digtet: »Tidslen knejser om din Kongesal, og om dit Sovekammer Stormen puster«. Disse Tidsler er et skotsk Symbol, Blicher har hentet lige ud af Ossiandigtene, og de skal blot bidrage til at understrege Stridigheden i de haarde Storme, som ikke blot suser om Jellinghøjene, men ogsaa slider Digterens Fædreland Danmark.

Her er vi ved det, der for det andet lægger Tyngde over Jellingdigtet: den mørke Stemning, der er over Digterens Syn paa Danmarks Vilkaar paa den Tid, da Digtet bliver til. Pengekrisen tynger Landet. Forbindelsen med Norge er tabt. Der er tunge Ting nok til at slide Sindet. Grundstemningen i Digtet er ikke blot præget af det naturmæssige,

men ogsaa af den Omstændighed, at Danmark har drøje Dage.

Digtet er tredelt. Blicher kommer til Jelling om Aftenen og bestiger den ene af de to Kongehøje, og saa beslutter han, at han vil tilbringe Natten alene deroppe. De tre Dele af Digtet kommer da til at hedde: Aften, Midnat, Morgen. Dagslysets Svinden, Mørkets Kulmination ved Midnat og til sidst Dagens Sejr over Mørket — det er Digtets Hovedlinje, ikke blot i den rent naturmæssige Stemning, men ogsaa i de Tanker, Blicher under sin Nattevagt gør sig om Danmarks Vilkaar.

Disse Tanker angaar Forhold paa Blichers egen Tid, og kun egen Læsning af Digtet kan gøre det værdifuldt at følge Blicher i Enkeltheder her. Hans Tanke drager lange Linjer gennem Højdepunkter i Historiens Gang. Hans Syn paa Tildragelser og Mennesker bærer Spor af Prædikerens Tale i Det gamle Testamente: Hvad er vel et Menneske —? Tanker fra Jobs Bog blander sig i Fremstillingen: Hvem er vel du, der vover at dømme Tidernes Gang? Aabenbaringsbogens Tale i Kapitel 20 om Tidsskifter synger ogsaa med i Blichers Tanker. Men alt dette skal der her blot henvises til.

Her skal kun standses ved den Morgenstemning, som Digtet slutter med efter Gennemlevelsen af Nattens Gru.

Indledningen til denne Morgenstemning er lutter Natur: Vinden er kølig og behagelig; blid, dansk Sommermorgenbrise til Afløsning af Nattens Ossianske Storme. Nu er Vinden blot Hesten, der spændes for Solens Vogn. Det er en næsten Jakob Knudsensk Morgenstemning. Ganske vist stiger Solen ikke op af Havets Skød, det kan den ikke her i Jelling. Men Smededammen her ved Højene ophøjes til Sø, og Vindkrusningerne paa den danner Bølger.

Mildt tindre Bølgerne paa Søens Barm,
og Skovens Kant og alle Bakker gløde.

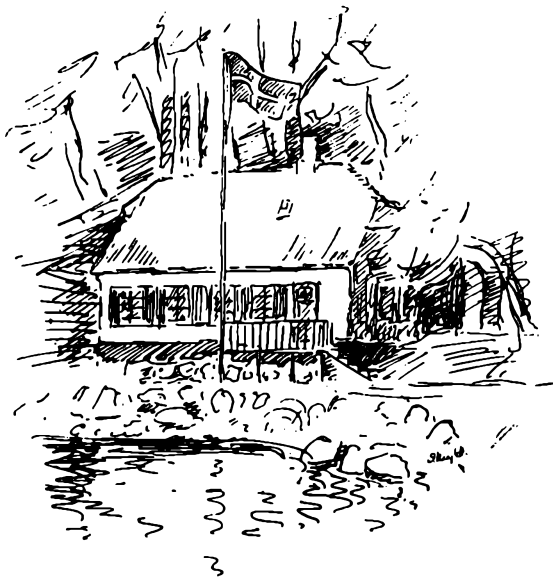
Denne Naturstemning er Indgang til en Tale om, hvad vort Folks Haab trods alle sorte Nætter betyder. For dette

Haab er Solopgangsoplevelsen et Symbol med stærk personlig Tale til Blicher selv. Gud, der ud af Mulm og sort Nat skaber Dag og Lys, skaber ogsaa Dagens Lys for den, der kun kan se Mulm omkring sig. Blicher rejser sig fra sit Nattesæde paa Kongehøjen, lader Gravene og de døde bag sig og vandrer takkende mod Morgenrøden og Dagen.

1817. Det var Blichers Nat.

1944. Det er vor Nat. Den har været lang, og ikke alle kan skimte Morgenlys forude. Men kommer Dagen, faar vi noget at takke for.

Jens Futtrup.

ADVENTSSØNDAG 1944

Nu nærmer Julen sig. Fra jeg var lille, har jeg glædet mig hvert Aar til Jul, og nu efter jeg selv har faaet et Hjem og *Børn*, kommer denne Forventningens Glæde naturligt stærkere igen som i Barneaarene. Dog har det knebet de sidste Aar og allermest i Aar. Alle de mange Forberedelser, der skal til, og som er med til at gøre Julen festlig og glad for os, er ved at blive en ligegyldige. Hvis ikke Børnene var her til at huske os paa dem hver eneste Dag, vilde det vist knibe at faa dem gennemført, Julekalenderen skal aabnes hver eneste Dag o. s. v.

Der er saa meget, der optager ens Tanker i denne Tid; alt det tunge, vi oplever, kan nemt tage den Glæde og Fornøjelse, som Juleforberedelserne plejer at være, fra os.

Men tager det nu ogsaa selve Juleglæden fra os — Glæden over Julebudet? Nej, den er vokset i disse strenge Aar, og

i Dag, Adventssøndag, da vi tændte det første Lys i Kransen og sang den dejlige Adventssalme om, hvordan Lyset Julenat tændtes i Mørkets Skød — Om Paaskemorgen, hvor Livstræet fæsted i Graven Rod — Om Pinsedag, da Guds Aand kom her ned til vor Skrøbelighed, da kunde jeg bedre og ogsaa med større Glæde synge: Velkommen Nyaar og velkommen her.

Kommer vi ind i en Stue, hvor der staar et levende Lys og brænder, da vil vi glædes over det, men jo mørkere Omgivelserne er, desto stærkere synes det at brænde, vi kan slet ikke undgaa at se det, ja — det er uundværligt for os.

Vi har hørt om, hvordan et lille Lys langt borte kan virke paa den, der er faret vild, som føler sig hjælpeløst fortabt. Faar han Øje paa et Lys, da vaagner Livsmodet, da kan han maaske gennemføre en Vandring, som ellers vilde have været ham umulig.

Det er naturligt for os at sammenligne Lyset og Livet, og at Grundtvig i sin Adventssalme har sammenlignet Lyset, der tændtes i Mørkets Skød, med det lille Jesubarns Fødsel Julenat.

Vandrer vi som Vandringsmanden i Blinde — fortabte, uden at kunne finde Maalet for vor Vandring, og da pludselig ser Lyset klart eller maaske bare skimter et svagt Lys-skær, da vaagner Livshaabet i os, da bliver det en levende Virkelighed. Vi ser Maalet og ved nu, ad hvilken Vej vor Vandring skal gaa. Da bliver vort største Haab det, at vort Liv maa lykkes, saa vi kan naa ind i Straaleskæret fra Lyset.

Men ogsaa det, at vort Liv i det daglige maa lykkes, lige-gyldigt hvor vi er sat til at arbejde, i Hjemmet — i Skolen — i Forsamlingshus og Gymnastiksal — lige-gyldigt hvor, er Livshaabet i os blevet en Virkelighed, da maa vi søge at faa alt det, vi i det daglige Liv arbejder med, ind paa den rigtige Bane. Strengt kan det være for dem, der ikke rigtig kan finde Glæden i det Arbejde, der er bleven deres, men jeg tror, at den, der har mærket Varmen fra Lyset, altid kan finde Glæde paa Vandringsen ogsaa i det daglige Arbejde. Gør vi alle vort bedste netop i det daglige, i det Arbejde,

der er vort, stort eller lille, da bærer vi ikke os selv alene, men hele vort Land, vort Folk frem i Varmen og Lyset.

Gid da Lyset, der tændtes Julenat, vil skinne for os og varme os med det Liv, der er i det, netop her i Mørkets Skød, og at det maa trænge ind der, hvor Mørket synes allertættest og mest uigennemtrængeligt, saa vi *alle* kan synge Julesange med stor Fryd og Glæde.

En god Jul og et godt Aar ønsker vi 4 i Strandhuset jer alle.

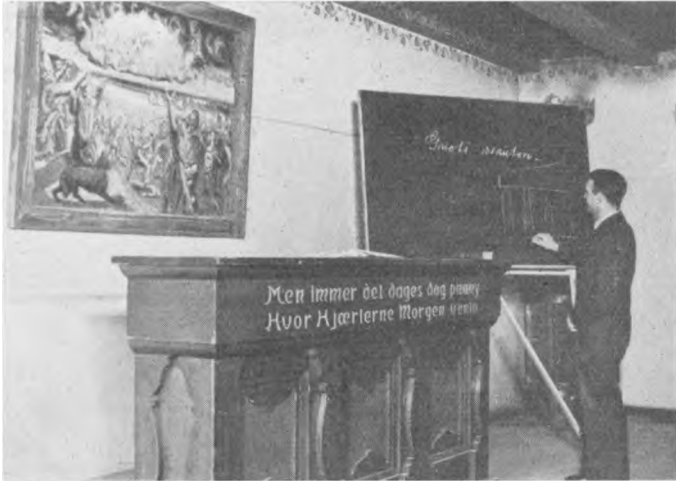
Asta.

Højskolen — med den nye Sal.

AARETS GANG

Igen er et Aar gaaet. Og vi har faaet en ny Bekræftelse paa, at det er sandt: Trange Tider langsomt skrider. Hvor meget skal vi endnu opleve, inden den nye Dag igen bryder frem over vort Land? Vi havde vel haabet og troet, at fire Aar ogsaa denne Gang var nok. Men nu er vi allerede godt inde i sjette Krigsaar, og paa femte Aar lever vort eget Folk under Besættelsens Vilkaar. Hvor længe skal det endnu vare? Hvor meget skal vi igennem? Det er ikke til at svare paa. Ingen kender Morgendagen. Men det er maa-ske netop Menneskelivets sande Vilkaar, dette helt usikre i alt, hvad der har med Forgængeligheden at gøre. Det skulde vel gøre os særligt modtagelige for det, som ikke er inde under Døgnets Lov, som Møl og Rust ikke fortærer, det, som staar, om end alt andet falder.

Fra den nye Foredragssal.

Aarets store Begivenhed har været Højskolens Hundredeaarsjubilæum. Masser af Artikler og flere Bøger er fremkommet i den Anledning, og ud over Landet har Højskolefolk og andre i Foredrag fortalt Højskolens Historie og søgt at belyse dens Grundlag og Idé. Ogsaa uden for Højskolekredse har Jubilæet vakt Opmærksomhed, hvilket for saa vidt er naturligt nok, da det i hvert Fald ikke er til at komme uden om, at Højskolen er den eneste verdensberømte Skoleform, vort Land har fostret. At Artiklerne »udefra« ikke altid har været lige rammende, kan vel ikke undre. I et Hovedstadsblad har en Journalist i en venligt nedladende Artikel skrevet, at Lars Bjørnbak vilde glæde sig, om han i Dag saa den Udvikling, en af Danmarks førende Højskoler havde gennemløbet. Det var maaske endda ment som en Venlighed mod Højskolen i det hele taget. Samme Journalist tillader sig ogsaa at mene, at det kristne Grundlag for Højskolen er traadt i Baggrunden. Lad det være sagt saa skarpt som overhovedet muligt, at dette intet har med Virkeligheden at gøre. Bjørnbaks Materialisme og Kundskabsdyrkelse er inden for Højskolen for længst vejet og fundet for let. Havde han sejret, havde den danske Højskole ikke op-

Fink holder Foredrag.

levet noget Hundreedaars-Jubilæum. Nej, den danske Højskole har ikke nogen Sinde glemt det aandeliges Forret: at Haanden maa udføre, hvad Aanden vil. Det er sandt, ogsaa Højskolen har oplevet Tider, hvor Grundlag og Sigte stod mindre klart. En saadan Tid oplevede vi i Mellemkrigstiden. Den Usikkerhed, man da var inde i, har man søgt at forklare med, at det laa i Tiden. Det kan maaske siges som Forklaring, men Undskyldning er det saa sandelig ikke. Højskolen maa følge sin indre Linie uden Hensyn til Konjunkturer. Det er maaske ikke saa let, men det er ligefuldt vor Opgave. Højskolen holdt Stand i Halvfjerdserne, da Fritænkeriet og den naturvidenskabelige Overtro grasserede. Da blev Poul la Cour en af Mærkesmændene ved at forene fremragende naturvidenskabelig Viden med enfoldig, barnlig Kristentro, hvad »Tiden« dengang ansaa for umuligt. — Og naar Højskolen i Hundreedaaret staar med et mere afklaret Syn paa de fundamentale Værdier, er det igen ikke det underligt upersonlige og flagrende »Tiden«, der er Forklaringen eller Aarsagen, men derimod Højskolens Møde med Virkeligheden i Mellemkrigstidens Aar. Dette Virkelighedsmøde er sket ad flere Veje. Barthianismen gav en til-

Vi snakker om Sagerne.

trængt Afklaring af Forholdet Mennesket—Gud, en Understregning af de gamle Lutherord:

Med al vor Magt vi intet kun,
maa brat i Græsset bide,
men Gud har valgt den rette Mand,
som gaar for os at stride.

Anders Nørgaard gjorde derefter sin Indsats ved kraftigt og ensidigt og tiltrængt at gentage og atter gentage sit: Kun ved Badet og Bordet — hos Grundtvig:

Ja, lad saa virke dit Bad og dit Bord —
med de indviede Tunger,
at det kan høres, din Aand og dit Ord
er det, som taler og sjunger.

I hele Perioden var Aage Møller Højskolens daarlige Samvittighed, ogsaa det har gjort sin Virkning. Personlig føler jeg mig paa mange Maader frastødt af Barthianismen, og jeg føler mig paa ingen Maade forpligtet til i et og alt at mene som Anders Nørgaard og Aage Møller — og Eftersnakkerne er ikke morsomme —, men jeg finder det smaaligt ikke fra den danske Højskoles Side at ville anerkende den Hjælp til Selvbesindelse, som vi Højskolefolk i en iøvrigt afsporet Tid modtog ad de nævnte Veje.

Fra Foredragssalen (til højre).

Ligesom det folkeligt-kristne Grundlag altid vil være Højskolens Grundlag, saa længe Højskolen er til, vil ogsaa Foredragene være det væsentlige i Højskolens Undervisning, saa sandt som Højskolemanden først og fremmest skal forkynde, men Foredragene skal ikke fylde hele Dagen og har aldrig skullet det. Der skal gives dygtig og maalbevidst Undervisning i Dansk og Regning, og Højskoleeleven skal orienteres i Samfundsspørgsmaal, forstaa Betydningen af Frihedslinien i vort Folks Historie, i Skole og Kirke, i det hele taget rustes bedst muligt til at fylde sin Plads som fri Borger i det Samfund, hvoraf han er Medlem. Javel, dertil rustes han ogsaa bedst gennem Højskolens Forkyndelse, men det andet hører ogsaa med. Her kan ogsaa Studiekredse bruges, ja, de kan være udmærkede. De kan naturligvis aldrig erstatte Foredragene, de er væsensforskellige derfra. Foredragene paa Højskolen er mere end en Undervisningsform, de er en Del af selve Højskolens Indhold. Studiekredse er derimod en Undervisningsform og skal ikke betragtes som andet. Diskussionen om Studiekredsene har nu og da udartet til Hysteri. Ja, hvis man vil lade hele Højskolen bestaa af Studiekredse, saa er der Grund til at raabe Vagt i Gevær, men det

Fra Foredragssalen (til venstre).

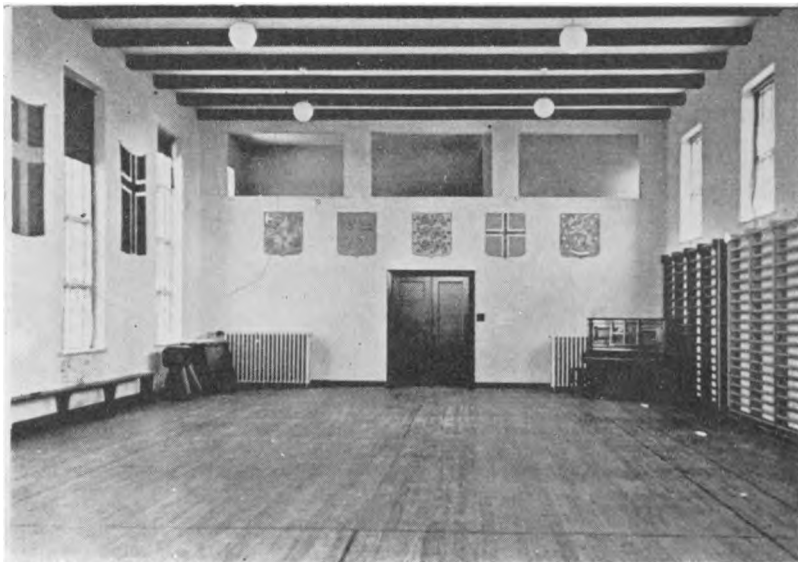
kunde vel i hvert Fald ingen grundtvigske Højskolefolk tænke sig.

Højskolejubilæet blev naturligvis ogsaa fejret her paa Rønshoved, men derom senere.

*

Vinterskolen 1943—44 var, som Læserne vil huske det fra sidste Aarsskrift, særdeles velbesøgt. Vi havde 74 Elever, et Tal, som i Vinter er steget til 87, hvilket saa ubetinget er det største Elevtal i Skolens Historie. Det overstiger vore dristigste Forventninger, at vi i Krigens sjette og Besættelsens femte Aar skulde faa Rekordtal paa Skolen her, der efter manges Mening — om end ikke efter vor — ligger paa en særlig udsat Plads. Men vi synes, det taler til Ære for dansk Ungdom, at man ogsaa i disse Aar vil besøge Grænschøjskolen.

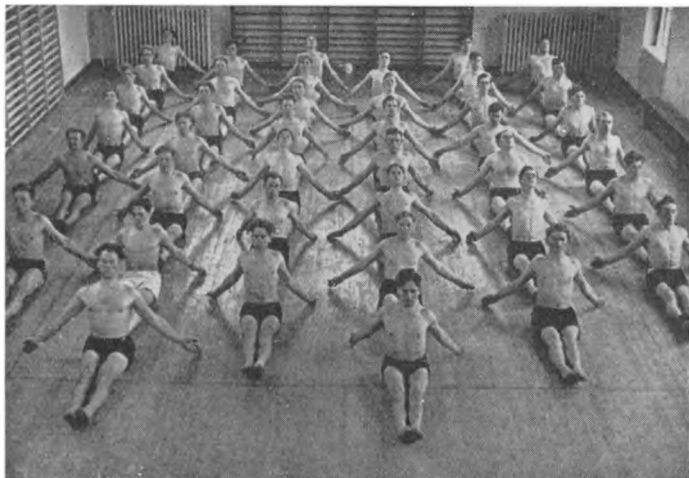
Vi har maattet lave en Del om for at faa Plads til saa mange. Gymnastiksalen fik vi jo allerede færdig til sidste Vinter. Vi brugte Salen lige fra November, men først den 16. Marts holdt vi den officielle Indvielsesfest. Det blev en festlig Eftermiddag og Aften. Landstingsmand Jepsen Christensen skulde have holdt Aftenens Hovedtale, men blev

Højskolens nye Gymnastik- og Festsal.

forhindret. I Stedet talte Formanden for D. N. U., P. Marcussen. Vi var taknemlige for, at han var rede til at træde til. Marcussen holdt en god Tale om Norden for hundrede Aar siden og fremdrog Lighedspunkter med Stillingen nu. Han overrakte os ved samme Lejlighed en meget smuk Gave fra Dansk-Nordisk Ungdomsforbund, nemlig de fem nordiske Flag. Nu hænger de nordiske Flag i Gymnastiksalen. Det ser festligt ud. Og paa Salens ene Endevæg under Balkonranden har Viggo Kragh Hansen malet de nordiske Vaaben. Altsammen understreger det, at Skolen her er en nordisk Højskole, hvis Opland gerne inden saa længe skulde strække sig fra Nordkap til Danevirke. Elever fra Sydslesvig har vi haft allerede, vi glæder os til inden saa længe ogsaa at faa Elever fra de øvrige nordiske Lande. Vore Elever kommer i Øjeblikket fra hele Landet, og det er vi glade for, men det bliver endnu festligere, naar Sydslesvig og det øvrige Norden rigtig kommer med. Hvad har vi ikke at fortælle hinanden efter dette!

Den egentlige Indvielse af Salen foregik iøvrigt om Ef-

Gymnastikhold i den nye Sal.

termiddagen. Jeg holdt Indvielsestalen, der er refereret andetsteds. Derefter viste Pigerne og Karlene Gymnastik under Asta Kragh Hansens og Poul Andreasens Ledelse. Ved Afslutningen af Eftermiddagsmødet bragte Bankdirektør Nissen, Graasten, en Hilsen fra Grænseforeningen og udtalte

Fink har Dansktime.

Rasmussen har »Boligkultur« med »Vinterpigerne«.

mange gode Ønsker for Skolen. Ved Kaffebordet om Aftenen havde adskillige af vore gode Venner fra Nabolaget Ordet, bl. a. Forstander Kr. Nørgaard, Provst Beyer, Formanden for Rinkenæs Ungdomstørelse Thorvald Andersen og Pastor Bakkegaard Olesen. Eleverne havde i Dagens Anledning skænket os en mægtig Blomsterkurv. Den saa pragtfuld ud paa Talerstolen.

Vi var spændt paa, om vi med de mange Elever var i Stand til at bevare det hjemlige Præg, som vi anser for at være saa værdifuldt for hele Skolelivet. Det viste sig at være muligt. Vi samledes hver eneste Aften til Kaffebord i Stjerne og fik en ny Bekræftelse paa, hvad det betyder, at Hjemmet danner Ramme om Skolen. Det skaber den rigtige Kontakt og opbygger den Tillid og Tryghed, der er et vellykket Skoleopholds nødvendige Forudsætning.

Vi fortsatte ogsaa sidste Aar vore Maanedsmøder og havde igen megen Glæde deraf. Tilslutningen var stor til hvert eneste Møde. Især kom der mange unge, deriblandt mange fra Graasten Husholdningsskole og Graasten Landbrugsskole, hvis Elever sidste Aar var særligt flittige til at møde. Af fremmede Talere hørte vi Frede Terkelsen, Dane-

bod, Hans Lund, Rødding, Futtrup, Jelling, og Fru Palme fra Finland. Den sidste Taler fik vi i Samarbejde med Dansk-Nordisk Ungdomsforbund, der ogsaa havde skaffet os en Finlandsfilm til Lejligheden.

Finks Else.

Vi lægger megen Vægt paa, at vore Elever under deres Ophold her ogsaa oplever Egnen. Det har sin Betydning ogsaa paa den Maade at lære Sønderjylland at kende, og netop denne udprægede Grænseegn har noget at fortælle alle Danske. Vi er hvert Aar med til Møder i sønderjyske Forsamlingshuse. Først paa Vinteren saa vi Kongefilm i Kollund, og i Tiden omkring 10. Februar var vi til et stort Møde i Egersund. Det var overordentlig festligt, saa det skal nok blive husket af alle Deltagerne. Paa Vinterskolens Tur til Vestlandet var vi i Aar indkvarteret i det smukke Møgel-

tønder og paa Marsk-Gaardene i Omegnen. Det var vældig spændende at se de smukke gamle Huse og de særprægede Gaarde indefra og opleve noget af deres Historie og det Hjemliv, de er den smukke Ramme om. Om Aftenen var vi til Møde i Møgeltønder Forsamlingshus, hvor vi først hørte

Erik.

et Foredrag om Egnen, bagefter holdt jeg Foredrag, og Sangkoret sang. Endnu denne Gang lykkedes det at gennemføre Turen med et overkommeligt Antal Punkteringer. Det var forbavsende, hvad vi naaede at se paa de to Dage. Meget vil blive staaende i Erindringen, men den største Oplevelse var nok alligevel Besøget i de sønderjyske Hjem. Vi er vore gæstfri Værter meget taknemlige og glæder os over, at de ikke har været alt for kede af vort Besøg. De har nemlig inviteret os til at komme igen i Vinter, og vi tager naturligvis med Glæde mod Tilbudet.

Ogsaa her paa Egnen har vi været paa Besøg. Forpagter

Lunden, Rønshovedgaard, Forstander Poul Pedersen, Rønshoved Børnehjem, og Forpagter Laurids Nielsen, Buskmose, aabnede deres gæstfri Hjem for os, og vore mange gode Venner i Kollund inviterede os til at besøge sig en Eftermiddag med afsluttende Samvær i Forsamlingshuset, hvor

Carla Schibler hjalp os ogsaa i Aar.

vi underholdt Forsamlingen med at spille vor Fastelavns-komedie, Holbergs evigt aktuelle »Den politiske Kandestøber«. Stykket gjorde Lykke, og navnlig Andreasens Henrik var uimodstaaelig. Hvis Holger Gabrielsen engang skulde faa Forfald paa »Det kongelige«, kan de bare sende Bud efter Andreasen. Med et Par Indgreb af en dygtig Instruktør kan Andreasen spille Rollen i det helt høje Niveau. Hemmeligheden er naturligvis, at han selv er et stort Stykke af en Henrik, saa det i Grunden er sig selv han spiller. Den eneste Ulempe var, at det nu og da var for svært for hans medspillende at bevare Masken.

En Del af Egnens unge besøgte os den 7. Dec. under Anførsel af Anna Jørgensen fra Kværs for at opleve »en halv Dag paa Højskole«. Jeg tror, det var til Glæde for alle Parter, saa vi haaber paa en Gentagelse.

Det er altid en Mangel ved en Aarsberetning — og den

Paa Søndagstur.

er nok uhelbredelig — at det, der omtales, hvor væsentligt det end er, alligevel først og fremmest er Udenværkerne. Selve Skolelivet, Foredragene, Timerne etc. fra Dag til Dag kan kun strejfses, selv om de naturligvis er Kærnen i et Højskoleophold. Vi maatte sidste Aar paa Grund af det øgede Elevtal have en Lærer mere. Det blev Vilhelm Rasmussen fra Staby, der traadte til med meget kort Varsel og straks forstod at finde sig til Rette. Han gav os en god Hjælp, og vi havde megen Glæde af Samarbejdet med ham. Han er nu Lærer paa Bornholms Højskole og har mødt sin Skæbne derovre, det er udlagt: han er blevet forlovet.

»Staben« Sommeren 1944.

Det er ejendommeligt at holde Skole under saa usikre Forhold, som vi i Dag lever under. Vi nærmer os November 1943, mon vi faar Lov at holde Skole i Vinter? Det gjorde vi, og Livet gaar sin jævne Gang. Man glemmer næsten alt det derude. Julen kommer. Igen kan der ske noget. Mon vi kan fortsætte efter Jul? Det gik ogsaa. Og alt for hurtigt bliver det 1. April. Vinterskolen er gennemført, og en dejlig Skoletid er til Ende. Saadan noget i den Retning oplevede vi i Skolevinteren 1943—44.

I April var jeg som sædvanlig ude at holde Foredrag. Det giver mange gode Oplevelser, men jeg længes alligevel altid efter at komme i Gang med Skolen igen. Nu var det spændende, hvor mange Sommerpiger der vilde komme. Der er det mærkelige med Sommerskolen, at Indmeldelser og Forespørgsler stiger fra Aar til Aar, men der er hidtil hvert Aar kommet nøjagtig det samme Tal. I Aar skyldtes de mange Udmeldelser og Udeblivelser nu tydeligt nok de ved Sommerskolens Begyndelse saa haardnakkede Rygter om en forestaaende Invasion, der muligvis kunde komme i Danmark.

Det blev en kølig Forsommer, som vi nu næsten er vænnet til det. Men lidt Kølighed i Vejret har den Fordel, at det

saa er lettere at samle sig om Skolearbejdet. Vi kom da ogsaa hurtigt godt i Gang. I Begyndelsen af Maj holdt Frimenigheden et godt besøgt Foraarsmøde her paa Skolen med Erik Appel som Taler. Vort næste offentlige Møde holdt vi den 5. Juni. Provst Beyer og jeg talte om Eftermiddagen, og om

Pinsemorgen.

Aftenen opførte Elever og Lærere en Folkevise »Hr. Villemand og hans væne Brud«. Fink spillede Hr. Villemand, mens vor unge flinke Medhjælper Riber var den græsselige Trolde. Det saa smukt ud i den (nogenlunde) sommerlige Aften. Bagefter dansedes der Sanglege og Folkedans paa Plænerne, og det gik med Liv og Lyst. Der var kommet 3—400 Mennesker til Mødet, og Ungdommen var i stort Flertal.

Endelig begyndte Solen at faa Magt, Luften blev varmere, vi begyndte at glæde os til dejlige varme Sommerdage. Da kom den 11. Juni, og Ulykken, som jeg har omtalt i Artiklen om Fink, indtraf. Den ramte os alle som et frygteligt Slag.

Hyggeligt Komsammen.

Det var meget svært at komme igennem Morgenandagten næste Morgen — og svært at komme igennem de næste Dage. Vi klyngede os stadig til et spinkelt Haab. Saa længe der intet var fundet — — Men Dagene gik, og Haabet blev stadig svagere. Vi havde dog ikke Mod til at slippe det helt. Saa blev Karl Buchs Lig fundet den 4. Juli paa den tyske Side af Fjorden, og tre Dage senere drev Finks Lig i Land ved Sønderhav. Sommerpigerne pyntede Kirkesalen saa smukt som nogen Sinde, og derefter gik vi alle ned til Sønderhav, hvor Kisten stod, og fulgte saa Fink paa hans sidste Rejse til Rønshoved. Skolens Flag blev baaret lige bag Kisten. Lærerne skiftedes til at bære det. Vognen, hvorpaa Kisten stod, var smukt pyntet med Grønt. Samme Aften tog vi Afsked med Fink ved en Højtidelighed i Kirkesalen. Finks Far, Gaardcjer Hans Fink, var tilligemed Finks Familie her paa Egnen kommet til Stede. Jeg sagde Søren Fink Tak for alt, hvad han havde betydet for os paa Rønshoved. Derefter bragte Hans Fink en Tak til Skolen. Her havde Fink følt sig hjemme, og her havde han haft den skønneste Glæde af sit Arbejde. Mens vi sang »Saa rejse vi til vort Fædreland —«, bar vi Kisten ud til Rustvognen, der samme Aften kørte den

Til venstre de skønne Okseøer — til højre skimtes Højskolen (paa det fremspringende Næs).

til Aller Kirke ved Christiansfeld, hvor Begravelsen skulde finde Sted.

Vi var glade for, at vi fik taget saa smukt Afsked med vor kære Fink. Højtideligheden i Kirkesalen greb os alle dybt; men det gav ogsaa trods alt ligesom Fred i Sindet efter de mange Dages strenge Uvished og pinefulde Venten.

Dagen efter — Fredag den 7. Juli — blev baade Fink og Karl Buch begravet. Jeg var med baade til Buchs Begravelse i Vejrup og til Finks paa Aller Kirkegaard og talte begge Steder. Til begge Baarer var der sendt en Mængde Blomsterhilsener og Kranse, der lyste i Sommerens Flor. Jeg tror, der var Kranse fra alle de Elevhold, Fink har haft paa Skolen her. Paa de lange Baand kunde man læse: »Fra Sommerpiger 1942«, »Sommerpiger 1943«, »Sommerpiger 1944«, »Fra Vintercleverne 1943—44« o. s. v. med Hilsener som »Farvel, kære Fink«. — — Ved begge Begravelser havde vi Højskolens smukke Fane med. Den bragte en sidste Hilsen fra »Højskolen ved Flensborg Fjord«.

Min Kone var ogsaa med til Finks Begravelse, hvilket

Riher har Time!

iovrigt ikke var saa ligetil, da hun i den Tid gik og ventede paa »Bertel«. Da vi kom hjem til Skolen om Aftenen, var det første, vi fik at vide, at en af Sommerpigerne, Karen Stigaard, havde skadet Ryggen ved Udspring fra Badebroen. Det var meget usikkert, om hun kunde komme over det. Da syntes

Langkjær forklarer.

Sommerpiger 1944.

vi næsten ikke, vi kunde holde ud til mere. Heldigvis gik det over Forventning godt. Efter to Maaneders Ophold paa Statshospitalet i Sønderborg blev Karen Stigaard udskrevet som fuldstændig rask, og hun deltog rask og glad som før i vort Efteraarsmøde i September.

Men Skolen maatte jo trods alt gaa sin Gang. Da Fink var borte, maatte vi have fat i en ny Kraft. Vi havde allerede dengang aftalt med cand. teol. Georg Langkjær, at han skulde være Lærer hernede til Vinter. Nu ringede jeg til ham og fortalte, hvordan vi stod i det, og Langkjær kom næsten omgaaende — og tog sin Tørn. Han har tidligere været Lærer ved Engelholm og Københavns Højskoler og er saaledes ikke nogen Nybegynder. I sin Studentertid var han Formand for Studenterkredsen. Som ung Medhjælper havde vi i Sommer stud. teol. Finn Riber Jensen. Han var os en god Støtte i de svære Dage og gjorde i det hele taget et godt Stykke Arbejde i Sommer.

Da Langkjær og Riber ikke kunde overtage alle Finks Fag (Fink var jo som bekendt meget alsidig), maatte vi bede Forstander Poul Petersen og Lærer Bruun, Rønshoved Børnehjem, om at hjælpe os. Det var de straks villige til, hvad vi er dem taknemlige for.

Elevmødet. Flaget højses.

Inden vi endnu havde faaet Vished om Finks og Buchs Skæbne, blev det 1. Juli og dermed Elevmøde. Vi var meget spændte paa, hvor mange der vilde komme. Der kom mange. Selv om vore Elever er spredte over hele Landet, deltog ca. 75 pCt. af dem, vi har haft i vor Rønshovedtid, i Mødet. Jeg vil tro, det er Landsrekord. Men vi har nu ogsaa ualmindelig

Fra »Mors Venner«.

trofaste Elever her paa Rønshoved. Desværre var der ikke ret mange Deltagere fra Aage Møllers Tid, men vi haaber, det bedres med Aarene. De skal i hvert Fald vide, at ogsaa de er meget velkomne paa deres gamle Skole. Nu var Aage Møller jo desværre selv forhindret i at være til Stede denne Gang, men til næste Elevmøde har vi ham nok igen. Vi sav-

Fra Elevmødet.

ner ham i Kirkesalen. Indtil videre prædiker Flemming Møller i St. f. sin Fader ved vore Gudstjenester.

Elevmødet indlededes Lørdag Aften med et Foredrag af Langkjær. Søndag Formiddag prædikede Provst Beyer i Kirkesalen. Efter Prædikenen var der en meget stor Altergang. Om Eftermiddagen holdt jeg Foredrag. Derefter var der Gymnastikopvisning af Sommerpigerne under Aastas dygtige Ledelse, og om Aftenen opførte vi Ejnar Christiansens i en Grænseegn saa aktuelle »Mors Venner«. Vi sluttede af ved et festligt Kaffe bord i Gymnastiksalen, og næste Formiddag spredtes saa hele Flokken ud over Danmarks Land. Naturligvis lagde Finks og Karl Buchs Forsvinden en Skygge over Elevmødet, men det bidrog maaske ogsaa til, at vi følte yderligere Trang til at være sammen og tale sammen. Mødet blev en god Oplevelse for os alle.

Fra Turen mod Vest (Trøjborg).

Ogsaa Sommerpigerne fik Kontakt med Egnen og dens Beboere. En Eftermiddag var vi indkvarterede i Rinkenæs og Omegn og om Aftenen til Møde i »Rinkenæshus«, hvor Kreditforeningsdirektør Hans Hansen, Aabenraa, og Pastor N. P. Nielsen fra Højer talte. At være til Møde i et sønderjysk Forsamlingshus, i en tætpakket Sal, hvor man hører god dansk Tale og synger vore rige danske Sange, hele den samlende Stemning, med Alvor og Skæmt, det er en Oplevelse, som jeg er glad for vore Elever altid faar med sig fra deres Hojskoleophold hernede.

Ogsaa Sommerpigerne besøgte vore gode Venner paa Rønshovedgaard og paa Rønshoved Børnehjem. Og saa besøgte vi paa vor Tur til Vestlandet for tredje Gang Ellehus og oplevede endnu en Gang den sønderjyske Gæstfrihed. Ellehusfolkene klager blot hvert Aar over, at vi bliver der for kort. Men det kan vi naturligvis kun glæde os over. Ogsaa der oplevede vi et festligt Samvær i Forsamlingshuset. Ved Kaffebordet talte bl. a. Hans Andersen, Kongsbjerg. Turen var iøvrigt denne Gang ved at strande paa de mange Punkteringer. Nu er Dækkene blevet for daarlige til de lange Cykelture. Hvordan mon vi kommer til Møgeltønder i Vinter?

Og saa var ogsaa Sommerskolen til Ende. Jeg tør roligt sige, at den Sommer vil vi aldrig glemme. Det blev ikke saa meget med Sol og Smil, som vi ellers synes passer til Sommer og Sommerpiger. Men jeg tror alligevel, det blev en rig Sommer. Vi delte meget med hinanden.

Nanna paa Udkik.

Ved Slutningen af denne Skoleberetning føler jeg Trang til at sige jer en hjertelig Tak, det store, dygtige og muntre Vinterhold 1943—44 og de storartede Sommerpiger 1944, der hjalp os saa godt gennem en streng Sommer.

Saa var det blevet August, og dermed var vi naaet til Aarets travleste Maaned. Vi har nu lagt Grænselandsstævnet fast. Det afholdes hvert Aar fra 2.—9. August. Husk det. I Aar maatte vi sige nej til adskillige. Saa mange meldte der sig. Og jeg tør sige, Stævnet i Aar var begunstiget paa alle

Grænselandsstævnet.

Maader. Bortset fra en enkelt usædvanlig voldsom Haglbygge havde vi hele Tiden det herligste Vejr. Hvem af Deltagerne husker ikke Udsynet over Fjorden i Maaneskinnet, naar vi vendte hjem fra vore »smaa« Fællesture om Aftenen! Talerne var i Aar: Landstingsmand Jepsen Christensen, Seminarieforstander Bredsdorff, Claus Eskildsen, Rektor Bernhard Hansen, Redaktør L. P. Christensen, Flensborg Avis, Gaard-ejer Hans Schmidt og Vandrelærer Lindstrøm, Sydslesvig. De havde alle noget væsentligt at fortælle os. Stærkest virkede nok de Indtryk, vi fik fra Sydslesvig. Hver Formiddag havde jeg Samtaletime med hele »Holdet« om sønderjyske Forhold og Problemer. Det blev Timer, hvor Synspunkterne brødes, men vel ogsaa afklaredes. Festligt var det at være »Lærer« for dette Hold. Kan 100 Mennesker paa otte Dage smeltes sammen til en Helhed, der føler sig fri og hjemme? Det kan de. Vi har over for Deltagerne i Grænselandskursuset noget af den samme Følelse som over for vore gamle Elever. Vi er dem meget taknemlige for den ovenud velvillige Indstilling overfor Skolen og Arbejdet her, som vi har mødt hos dem. Forstander Andreas Nielsen, Halvorsminde, var atter i Aar blandt Deltagerne. Han var igen

Alderspræsident, men Aarene er hos ham kun et Skalkeskjul for et ungt og levende Sind. Skoledirektør Carstensen, Frederiksberg, der var Deltager sidste Aar, havde i Aar faaet Kommunen til at give Stipendier til de Lærere fra Frederiksberg, der ønskede at deltage i Stævnet. Seks havde taget

Ogsaa en Sommerpige.

imod Tilbudet. En anden af Deltagerne fra sidste Aar, Lærer Morten Eskesen, deltog i Aar med hele Familien. Vi tillægger disse Stævner en Del Betydning. Det er godt at faa Spørgsmaalene gennemdrøftede. Vi nærmer os Afgørelsens Dag.

Saa kom Lejrskolerne. To fra Esbjerg, en Klasse fra Tønder og en Klasse fra Jelling Seminarium. Vi glæder os til at se dem igen næste Aar.

Efteraarsmødet afholdtes fra 8.—10. Septbr. Vi havde i Aar sendt særlig Indbydelse ud til de gamle Elever og deres Forældre, og vi agter at fortsætte dermed i de følgende Aar.

Bertel, 8 Dage gammel.

Det er den Maade, vi bedst kan holde Forældredage hernede. Trods meget vanskelige Rejseforhold havde vi alligevel et halvt Hundrede boende Gæster. Det samlede Emne for Efteraarsmødets Talere var: Højskolen og Sønderjylland. Erik Appel holdt to Foredrag, desuden talte Langkjær, Johs. Hvid (nyansat Lærer hernede), Claus Eskildsen, Maren Sørensen, Valsbøl, og jeg. Til Gudstjenesten Søndag Formiddag prædikede Maren Sørensen. Det var gode Dage, der stod i Hundredaarsjubilæets Tegn.

Min Kone kunde desværre ikke deltage i Efteraarsmødet. Hun fik den 7. Septbr. en dejlig Dreng, saa hun var lovligt forhindret. Han skal døbes den 10. Decbr. og hedde Bertel. Men det kan han jo ikke gøre for.

Saa blev det Efteraarsmødernes Tid rundt omkring i Landet. Det var dejligt at tale i dette Efteraar. Overalt usædvanlig stor Tilslutning og særlig god Jordbund for det, Taleren havde paa Hjerte. Festligt var det ude i Landet at møde saa mange af de gamle Rønshoved-Elever. Det er mig en stor Glæde, at I alle Steder møder saa trofast op.

Allerede i August havde vi indmeldt 100 Elever og dermed stopfuldt Hus. Saa begyndte der imidlertid under Indtryk af de urolige Forhold at komme Udmeldelser. Der kom

Aftenstemning ved Fjorden.

dog ogsaa stadig nye Indmeldelser, saa Tallet 100 blev hele Tiden holdt. Ogsaa i Aar var vi spændte paa, om vi nu kom i Gang. Det kom vi. Men 13 udeblev, deraf flere uden at lade høre fra sig, hvilket ikke er pænt. Naa, 87 er ogsaa et pænt Tal, og vi er glade for, at vi er kommet godt i Gang.

Det store Elevtal gjorde det nødvendigt, at vi fik flere Lærere. Johs. Hvid er allerede nævnt. Han har tidligere været Højskolelærer paa Danebod, Krabbesholm og Galtrup. Som yngste Mand fik vi Frede Lauritsen, der er seminarieuddannet fra Haderslev. Eigil Hultberg passer vort efterhaanden ret store Bibliotek. Han er min gamle Elev fra Askov. Landbrugskandidat Aage Sørensen har overtaget Landbrugstimerne. Andreasen kunde jo desværre ikke fortsætte, men vi er ham taknemmelige for hans udmærkede Indsats i Tiden, der svandt. Lis Nørskov Lauritsen er Privatlærerinde for Børnene og har desuden en Del Timer paa Højskolen. Hun var indtil Novbr. ansat ved Esbjergs kommunale Skolevæsen. Desuden har vi jo de »gamle«, Asta og Langkjær. Vi synes, vi har en udmærket Lærerstab og kan glæde os over det allerbedste Samarbejde.

Endelig er der vore udmærkede Hjælpere inde og ude.

De fleste af dem er vore gamle Elever. De er ikke blot vældig dygtige, men har ogsaa den helt rigtige Indstilling til Arbejdet her, hvad vi er meget glade for. Alma Johnsen, vor Køkkenchef, præsterede under Efteraarsmødet det Kunststykke baade at passe min Kone, der laa med »Bertel«, og tillige at holde Øje med sit sædvanlige Arbejde. Ellers vil jeg ikke nævne Navne, da jeg saa burde nævne dem alle.

Ogsaa i Sommer havde mange af Vintereleverne Pladser hernede. De kom her meget ofte, og vi glædede os over, at de følte sig saa hjemme. Lige inden November overrakte de os ved en lille Festlighed som en Tak for Sommeren to smukke Billeder af Fink og Karl Buch. De hænger nu i Foredragssalen.

*

Ja, saa er det igen December. Dagene er mørke, og de bliver endnu mørkere, inden Lyset vender tilbage. Men forude venter Solhvervet, det ved vi. Dag for Dag kommer det nærmere.

Det var slet ikke saa let et Aar — ikke for os og ikke for det Folk, hvis Skæbne ogsaa er vor. Men alligevel føler vi, at vi har meget at være taknemlige for, vi hernede paa »Højskolen ved Flensborg Fjord«. Kære gamle Elever, Tak for al den Kærlighed og Støtte, vi har mødt hos jer i Aaret, der gik. Maatte Juleglæden og Nytaarshaabet fylde vort Sind i Dagene, der kommer.

Jeres

Agnete og Hans Haarder.

KARL BUCH

2. JULI 1922 — 11. JUNI 1944

Det var strengt for en Mor pludselig at faa at vide, at hendes dygtige og gode Søn var omkommet ved en Ulykke paa Flensborg Fjord. Vi havde paa alle Maader søgt at faa Forbindelse med Karl Buchs Mor (hans Far er død) — for at hun ikke ad andre Veje skulde høre om det skete. Det lykkedes ikke, og hun fik den tunge Meddelelse gennem Radioen.

— — —

Karl Buch var en udmærket Elev og en storartet Kammerat. Han havde det rette Sind. Danmark var for ham mere end et Navn. Derfor vilde han gerne gøre en Indsats. Han søgte, mens han var her, Plads i Sydslesvig for at faa Lejlighed til at give de Danske dernede en tiltrængt Haandsrækning. Fra Maj regnede han med at komme derned. Desværre gik Indrejsetilladelsen ikke i Orden. Han fik saa i Stedet Plads som Karl paa Holdbi-Krogaard, hvor man kun har Lovord at sige om ham. Vi har hørt, at det samme har været Tilfældet i hans tidligere Pladser, og det passer godt med det Indtryk, vi her paa Skolen fik af ham.

— — —

Hans Familie har i Breve til os fortalt, at Karl havde været meget optaget af sit Højskoleophold. Hans Mor har udtalt sin Glæde over, at hendes kære Dreng dog naaede at faa den Oplevelse med. Disse Udtalelser har naturligvis glædet os meget.

Jordefærden i Vejrup blev en smuk og gribende Højtidelighed. Højskolens og en Ungdomsforenings Faner fulgte Karl

Buchs Kiste til det sidste Hvilested. Højskolens Fane blev baaret af Højskolekammerater fra sidste Vinter. I Kirken omtalte Præsten Karl Buchs gode Navn hos de Mennesker, han var kommet i Forbindelse med. Jeg bragte en Hilsen fra Højskolen, fra hans Kammerater og Lærere. Ude paa Kirkegaarden sænkedes Fanerne over Kisten i den aabne Grav.
— Ogsaa om Karl Buch gælder det:

— grønnes kun — se, det er Sagen, —
 leve med og være vaagen,
 leve kort Tid eller længe,
 blot vi lyser op i Taagen.

Vi er taknemlige for Mindet om Karl Buch og vil ære det i vor Kreds.

H. H.

HAD ER HVER MANDS FJENDE

Der er et gammelt ord, der siger: »Had er hver mands fjende« — og det er desværre den dybeste sandhed. Der er sikkert ingen af os, der kan sige os fri for, at der ikke til tider vil snige sig et had ind i vort sind mod en eller flere. Had er en frygtelig ting, ja, jeg tror, det er derfor, vi har krig og vildskab i dag. Krig er den bedste næring for hadet. Hvordan skal vi saa efter en krig faa hadet jaget paa flugt? Tænker man til bunds, hvad det vil sige, at krig skaber had, og had skaber krig, saa er det jo umuligt at tænke sig de to ting holde op, saa længe der er mennesker paa jorden.

Det er et meget sørgeligt resultat at komme til; men jeg tror ikke, der er ret mange, der har tro paa, at krig og had hører op, og det er vel netop der, at vi svigter, i troen paa det. Kommer vi alligevel til det resultat, saa bør vi ikke standse der og sige, at det nytter ikke. En ting, der ikke kan bekæmpes, kan man gøre alt for at holde saa langt nede som muligt. Vi ser, hvordan had breder sig ud over verden, ser ogsaa, hvordan det breder sig i vort lille land. Dygtige og gode mænd kan blive angrebet i dag, uden at de kan forsvare sig. Hadet lurder der, hvor man mindst tænker det.

Nogle siger: »De kan bare vente, til krigen er forbi, saa skal de faa!« Det er der sikkert ogsaa mange, der trænger haardt til; men lad det saa ikke blive i hadets tegn, de faar det, men paa retfærdighedens grundlag. For had kan aldrig være retfærdighed; de to ting kan ikke have med hinanden at gøre. Kunde vi bare i os selv finde den retfærdighed, der kunde jage hadet ud! Det varer desværre kun saa kort, saa

er det der igen. Jeg tror ikke, vi kan det, uden at vi minder hinanden om det gang paa gang og forvisser os paa, at had er det mest onde i os, og det vil vi ikke lade tage magten i os. Skal denne krig slutte med had til dem, der er skyld i den, er det umuligt at tro paa en varig fred. Men lad os alle, venner som vi er, gøre hadet til vor værste fjende, og derigennem være med til at læge saarene med retfærdighed.

Jens Peter Solvang.

MEDDELELSER TIL ELEVFORENINGEN

Da jeg i sommer blev valgt til formand i elevforeningen, selv om der kun var faa af Aage Møllers elever tilstede, tog jeg det som et nyt bevis paa, at Haarders og deres elever ønskede at bevare et nært og godt samarbejde med de gamle elever. Det kan vi ikke andet end være glade for. Vi kan stadig føle os hjemme paa skolen.

Jeg vil saa tillade mig som formand at give jer gamle en lille overhaling og haabe, at den vil gøre virkning. Jeg ved nok, I vil komme med undskyldninger om daarlige rejseforhold i de dage, elevmødet stod paa, og saa den skuffelse, som jeg ogsaa fik, men først da jeg kom derned, at Aage Møllers ikke kom.

De undskyldninger skulde ikke gerne være tilstede næste aar. Nej, lad os være enige om, at vi til sommer vil sætte alt ind paa at naa til elevmøde. Det er rart at samles med gode venner for at drøfte gamle minder fra den tid, vi var paa skolen, og de sidste aars begivenheder.

Rønshoved højskole maa vi aldrig rive os fra. Der har vi faaet styrke og opdragelse til resten af vort liv, og der vil vedblive at være unge, der skal hente styrke der.

Jeg glemmer aldrig, at Aage Møller engang sagde, at hans foredrag var de vigtigste paa skolen, og al anden undervisning var kun til underholdning i mellemtiden. Det falder nøje sammen med de ord, Forstander Lauritsen, Graasten Landbrugsskole, sagde til en femkamp i sommer, da de unge viste dygtige resultater: Hvad nytter det nu, I er dygtige mennesker, hvis I ikke er gode memnesker. Det sidste er højskolens vigtigste „fag“, at gøre os til gode mennesker.

Mon ikke der er en del af elevforeningens medlemmer, der endnu ikke har stiftet bekendtskab med „Rønshoved højskoles støttefond“. Jeg har derfor iaar tilladt mig at vedlægge et eksemplar af „Støttefonden“ i hvert elevskrift og haaber, at vi maa faa de fleste af medlemmerne med. Det vil faa stor betydning for vor skole, og vi vil selv faa glæde af at være med. — Til slut vil jeg meddele, at vi er bleven enige om at hensætte halvdelen af elevforeningens indtægt

som reservefond, da vi gaar ud fra, at de unge har lettere ved at klare det økonomiske ved højskoleopholdet nu end efter krigen. En opsparing vil sikkert være paa sin plads.

En glædelig jul og et fredbringende nytår ønskes eder alle.

Jens Peter Solvang.

Generalforamlingen

Den aarlige Generalforsamling blev afholdt sædvanlig Tid og Sted. Desværre var Formanden, Gunnar S. Midtgaard, forhindret i at være til Stede, hvorfor Forstander Haarder aflagde Beretning og fremlagde Regnskabet. Elevforeningen gaar støt og roligt frem i Medlemstal; men paa Grund af de større Trykkeomkostninger er Overskudet til Elevunderstøttelser alligevel gaaet lidt tilbage, som det fremgaar af Regnskabet.

Da Gunnar Midtgaard ikke ønskede at fortsætte som Formand, nyvalgte Jens P. Solvang, Ragebøl (Elev fra 1931—32). De øvrige Medlemmer af Bestyrelsen er: Esther Larsen, Langtved Mark, Ullerslev, Henry Christiansen, Hornelund, Tistrup, Ella Christensen, Frørup, Stepping, og Jens Poulsen Christensen, Snedsted, Thy.

J. P. S.

Mindesten over Søren Fink.

Mange af de gamle Elever har anmodet om, at de maatte faa Lov at sætte en Mindesten over Søren Finks Grav. Jeg har talt med Finks Forældre derom, og de har glædet sig over Tanken. De, der ønsker at være med, beder jeg sende deres Bidrag til Skolen (Giro Nr. 44425) med den udtrykkelige Angivelse: „Til Søren Finks Mindesten“. Skulde der indkomme mere, end der er Brug for, vil det overskydende Beløb indgaa i Skolens Støttefond under Søren Finks Navn.

H. H.

Elevmøde

Lørdag den 30. Juni og Søndag den 1. Juli 1945.

Grænselandsstævne

2.—9. August.

Elev- og Efteraarsmøde

Fredag d. 7., Lørdag d. 8. og Søndag d. 9. September.

Vær venlig at melde jeres Ankomst.

Husk Tæpper og Rationeringskort.

Velkommen!

REGNSKAB
for
Rønshoved Højskoles Elevforening
1943—44.

	Indtægt	Udgift
Kassebeholdning 1. Juni 1943.....	200,54	
Overskud ved Aarsskrift 1. Februar 1944.....	673,44	
H. Haarder i Elevunderstøttelse		
Sommeren 1943.....		200,00
H. Haarder i Elevunderstøttelse		
Vinteren 1943—44.....		450,00
Kassebeholdning 31. Maj 1944.....		223,98
Balance...	873,98	873,98

Østergaardsmølle, 15. Juni 1944.

G. Sonne Midtgaard.

Ovenstaaende Regnskab er Dags Dato revideret og fundet i Orden.

Dybe pr. Ramme, 26. Juni 1944.

Harald Kl. Sleth.

LOVE

for

Rønshoved Højskoles Elevforening.

§ 1.

Elevforeningen er stiftet for at være et Bindeled mellem Skolen og dens tidligere Elever, og den udsender i dette Øjemed et Aarskrift, der udkommer hvert Aar ved Juletid.

§ 2.

Som Medlem kan optages enhver, der har været Elev eller Lærer paa Rønshoved Højskole.

§ 3.

Bestyrelsen bestaar af fem Medlemmer, hvoraf den mindre Halvdelen afgaar ved første Generalforsamling, den større ved næste. Den vælger selv sin Formand og Kasserer. Førstnævnte sørger for, at de skiftende Elevhold under Skoletiden bliver gjort bekendt med Foreningen.

§ 4.

Der vælges to Revisorer der afgaar skiftevis hvert andet Aar.

§ 5.

Medlemsbidraget er Kr. 3,00, som opkræves samtidig med Aarskriftets Udsendelse. Til Medlemmer Syd for Grænsen sendes Aarskriftet foreløbig gratis.

§ 6.

Aarskriftets Redaktion bestaar af Formanden og en, der vælges af Skolen.

§ 7.

Bidrag til Aarskriftet modtages hvert Aar inden Udgangen af Oktober.

§ 8.

Regnskabsaaret gælder fra og til Generalforsamlingen. Foreningens Love og Regnskaber meddeles hvert Aar i Aarskriftet.

ELEVFORTEGNELSE

Vinteren 1943—44.

Amdisen, Marie, Asferg, Faarup.
Amstrup, Karsten, Rørsgaard, Bur.
Andersen, Anders, Bjalderup, Gaarde.
Andersen, Arne H., Fruergaard, Sdr. Felding.
Andersen, Børge H., Fruergaard, Sdr. Felding.
Andersen, Hans P., Vilslev, Gredstedbro.
Andersen, Poul, Bøgelunde pr. Rude.
Asmussen, Jes, Kliplev.
Bach, Gunnar, „Rolighed“, Thisted.
Buch, Karl, Sdr. Vejrup, Vejrup.
Bathum, Søren, Gjersbøl, Snødsted.
Bennetsen, Jens Faurby, Janderup.
Bjerg, Karl Erling, Henne St.
Brogaard, Henry Vinther, Hovedgaard.
Carlsen, Esther Buhl, Høe, Bramminge.
Christensen, Erik Carlé, Marievej 27, Vedbæk.
Christensen, Evald, Hønnested, Sindal.
Christiansen, Henry, Hornelund, Tistrup.
Christoffersen, Søren M., Vejlbj, Risskov.
Dahl, Ingrid, Holmslands Klit, Ringkøbing.
Dideriksen, Chr., Orderup, Arrild.
Fink, Aase, Klinkebjerg 1, Aabenraa.
Fink, Inger, Stubbom, Fjelstrup.
Fløjgaard, Svend Aage, Damstrup, Ulstrup.
Freund, Aksel, Nørre Nebel.
From, Jørgen, Asserballe, Als.
Gjørding, Grethe, Allerup pr. Tjæreborg.
Hansen, Anna Kjær, „Højager“, Hatting.
Hansen, Hans Chr., Skast pr. Ballum.
Hansen, Jens Petersen, Sdr. Vilstrup, Haderslev.
Have, Johannes, Pøjbjerg, Holstebro.
Henriksen, Sofus, Rønshoved.
Hess-Petersen, Mogens, Baunegaardsvej, Hellerup.
Ipsen, Inge Marie, Øster Marie, Bornholm.

Justesen, Aage, Højby pr. Boulstrup.
 Jørgensen, Anton, Jerlev pr. Vejle.
 Jørgensen, Kristian August, Jerlev pr. Vejle.
 Jørgensen, Holger Hald, Skæve, Brønden, Vendsyssel.
 Jørgensen, Svend Claus, Vig St., Sjælland.
 Kjær, Mads Hansen, Halk pr. Højsager.
 Klausen, Alfred, Vestergade 32, Vejle.
 Knudsen, Thomas, Nr. Gadjær, Bøvlingbjerg.
 Kristensen, Jørgen, Bjerregaard, Aale.
 Kristensen, Karl, Ø. Velling, Randers.
 Ladegaard, Thea, Askov Højskole, Vejen.
 Larsen, Ruth, Bynkel, Lamdrup.
 Lindholm, Thor, Østergade, Toftlund.
 Madsen, Poul Nielsen, Dollerup, Lunderskov.
 Madsen, Thyra, Burghof 5, Flensborg.
 Müller, Willy, Joh. Kuchhof 6, Flensborg.
 Nielsen, Anton Klitgaard, Nr. Skovsgaard pr. Skovsgaard.
 Nielsen, Chr., Bjerregaard, Veerst.
 Nielsen, Johannes, Alslev, Varde.
 Nielsen, Magna, Brugsforeningen, Tjæreborg.
 Nielsen, Poul, „Nørgaard“, Møldrup.
 Nielsen, Leo Rohde, Hostrup, Varde.
 Nielsen, Vagn Skade, V. Timring, Vildbjerg.
 Pedersen, Ellen Margrethe, Skæve, Brønden, Vendsyssel.
 Pedersen, Else Margrethe, Randbøldal, Randbøl.
 Petersen, Nis, Korntved, Tønder.
 Petersen, Teodor, Bjarkemøllegade 5, Aabenraa.
 Poulsen, Maren, Aastrup Parcel, Haderslev.
 Rasmussen, Alfred, Tygstrup, Vestervig.
 Søgaard, Henry, Ølholm, Vejle.
 Søndergaard, Erik, Torp pr. Karby, Mors.
 Sørensen, Anders, Vang pr. Thisted.
 Sørensen, Henning, Nordby, Blaahøj St.
 Sørensen, Jens Erhardt, Kølsen Mark, Løgstrup.
 Sørensen, Kirsten, Vammen pr. Viborg.
 Sørensen, Oda, Randbøldal, Randbøl.
 Vad, Niels, Raasted, Bur.
 Vestergaard, Aage Kjeld, Højby, Astrup, Skjern.
 Winther, Elisabeth, Ø. Sundby, Aalborg.
 Yde, Anders Th., Gjersbøl, Snedsted Thy.

Sommeren 1944.

Agger, Ruth, Kølhede, Bøvlingbjerg.
 Brusgaard, Hanne, Hvidbjerg, Thy.

Ditlevsen, Karen, Malle, Horne, Tistrup.
Graversen, Maren, Vedersø, Ulfborg.
Hansen, Ingeborg, Over Jersdal.
Helle, Agnes, Darum, Bramminge.
Helle, Kirstine, Darum, Bramminge.
Hvass, Maren, Hygum, Klinkby, Lemvig.
Jensen, Kathrine, Fuglbæk, Guldager.
Jørgensen, Else, Osted, Roskilde.
Karlshøj, Ellen, Lyderslev, St. Hedinge.
Kristensen, Ellen, Mejeriet, Filskov.
Kristensen, Thyra, Nørbølling, Brørup.
Madsen, Thyra, Burghof 5, Flensborg.
Nielsen, Anne Marie Overbech, Sygehuset, Haderslev.
Nielsen, Dagmar, Skovsende, Sdr. Omme.
Nielsen, Kirstine Lunddal, Vammen, Viborg.
Nielsen, Marga, Baunhøj, Oksbøl.
Olesen, Else, Øster Jølby, Erslev, Mors.
Pedersen, Karen Margrethe, Sir Skole, Holstebro.
Pedersen, Rigmor, Vammen, Viborg.
Pedersen, Dagny, Fæsterholt.
Rondé, Edith, Filskov.
Stigaard, Karen, Houe, Klinkby, Lemvig.
Thomsen, Bodil, Skovsgaard.
Uth, Asta, Nørremarken, Vejen.
Vands, Karen, Bryndum, Guldager.
Vangsgaard, Johanne, „Bækhøj“, Sundby.
Vangsgaard, Maren, „Bækhøj“, Sundby.
Winther, Lis, Øster Sundby, Aalborg.

INDHOLD

	Side
<i>Hans Haarder</i> : Historiens Livsline	3
<i>Poul Andersen</i> : Højskolen fylder 100 Aar	7
<i>Hans Haarder</i> : Søren Fink	12
<i>Aage Møller</i> : Juda Riges Undergang	19
<i>Georg Langkjær</i> : Gave og Opgave	25
<i>Oscar Geismar</i> : Verdens-Urværkets Tandhjul lidet os agter — lykkelig den, der betror sig til himmelske Magter	33
<i>Johs. Hvid</i> : Arbejdets Betydning	38
<i>Hans Haarder</i> : Gymnastikken i dansk Ungdomsopdragelse	42
<i>Jens Futtrup</i> : — — Morgen vente	46
<i>Asta</i> : Brev	49
<i>Hans Haarder</i> : Aarets Gang	52
— — Karl Buch	80
<i>Jens P. Solvang</i> : Meddelelser til Elevforeningen	84
<i>Jens P. Solvang</i> : Had er hver Mands Fjende	82
Regnskab	87
Love	88
Elevfortegnelse	89

*Tegningerne med Rønshoved-Motiver
af Viggo Kragh Hansen.*